

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

CURSO 2020-2021

IES Plurilingüe Xosé Neira Vilas

ÍNDICE

1. GLOSARIO

2. CONTEXTO

Centro

Alumnado

Obxectivos (adaptados ao contexto do centro e do alumnado)

3. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

4. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE / PROXECTO / TEMA

5. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

6. METODOLOXÍA

7. AVALIACIÓN

Avaliación inicial

Avaliación continua e avaliación do grupo plurilingüe

Avaliación final

Avaliación extraordinaria

Recuperación e avaliación de pendentos

8. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

Indicadores de logro da práctica docente

9. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Medidas ordinarias e extraordinarias

11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

12. DATOS DO DEPARTAMENTO

13. REFERENCIAS NORMATIVAS

1. GLOSARIO	
Desenvolvemento curricular	2ª nivel de planificación curricular. Inclúese no PE.
Programacións didácticas	3º nivel de planificación. Realizada polos departamentos didácticos.
Programación de aula	4º nivel de planificación. Realizada polo profesorado.
Programación didáctica	Instrumento de planificación curricular específico de cada área que pretende ordenar o proceso de ensino - aprendizaxe do alumnado. Debe responder a estas cuestións: 1. Que, cando e como ensinar / 2. Que, cando e como avaliar / 3. Como atender á diversidade.
Criterios de avaliación	Referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos coma en competencias. Responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina (art. 2.3. do Decreto 86/2015).
Estándares de aprendizaxe	Especificacións dos criterios de avaliación que permiten definir os resultados de aprendizaxe e que concretan o que o alumnado debe saber, comprender e saber facer en cada disciplina. Deben ser observables, medibles e avaliábeis, e permitir graduar o rendemento ou o logro alcanzado.
Criterios de cualificación	
Indicadores de logro	Son especificacións dos estándares para graduar o seu nivel de adquisición. Forman parte dos criterios de cualificación de dito estándar. O instrumento máis idóneo para identificar esa graduación sería a rúbrica (art. 7.4 da Orde ECD 65/2015, BOE 29/1/2015). <u>O docente é o responsable da súa definición e posta en práctica.</u>
Grao de consecución dun estándar	Serve para sinalar o <u>grao mínimo de consecución</u> esixible dun estándar para superar a materia (art. 13.3d da Resolución 27/7/2015). Canto maior sexa o grao esixido de consecución, máis importante se considera o estándar.
Criterios de cualificación e instrumentos	Serven para ponderar " <i>o valor</i> " que se dá a cada estándar e a proporción que cada instrumento utilizado para avalialo achega a ese valor.

Procedementos e instrumentos	Os procedementos de avaliación utilizables, como a observación sistemática do traballo do alumnado, as probas orais e escritas, o portfolio, os protocolos de rexistro ou os traballos de clase, permitirán a <u>integración de todas as competencias nun marco de avaliación coherente</u> (art. 7.6, terceiro parágrafo, da Orde ECD 65/2015)
Portfolio	Achega de producións dun alumno/a.
Rúbrica	Instrumento de avaliación que permite coñecer o grao de adquisición dunha aprendizaxe ou dunha competencia.
Outros aspectos	
Graduación dos estándares	Para identificar o progreso dos estándares ao longo dunha etapa.
Perfil de área	Conxunto de estándares de aprendizaxe avaliábeis que ten unha área ou materia. Dado que os estándares de aprendizaxe avaliábeis pónense en relación coas competencias, este perfil permitirá identificar aquelas competencias que se desenvolven a través desa área ou materia (art. 5.6 Orde ECD 65/2015). Son a referencia para a programación, a avaliación e o reforzo.
Perfil competencial	Conxunto de estándares de diferentes áreas relacionados coa mesma competencia clave (art. 5.7 Orde ECD 65/2015).
Avaliación das competencias	A avaliación do grao de adquisición das competencias debe estar integrada coa avaliación dos contidos, na medida en que ser competente supón mobilizar os coñecementos, destrezas, actitudes e valores (art. 7.3 da Orde ECD 65/2015).
Nivel de desempeño das competencias	Poderanse medir a través dos indicadores de logro, tales como rúbricas ou escalas de avaliación [...] que teñan en conta á atención á diversidade (art. 7.4 da Orde ECD/65/2015).
Tarefa	É a acción ou conxunto de accións orientadas á resolución dunha situación ou problema, nun contexto definido, combinando todos os saberes dispoñibles para elaborar un produto relevante. As tarefas integran actividades e exercicios.

2. CONTEXTO

Centro: o IES Plurilingüe Xosé Neira Vilas foi inaugurado no ano 1989, sendo o primeiro instituto de Oleiros. Conta con cursos da ESO e de Bacharelato. As familias do contorno do IES, tanto as de orixe nacional coma as inmigrantes, obedecen á tipoloxía xeral da familia actual: Poucos fillos (un, dous; excepcionalmente, tres) e grande variedade nas relacións dos responsables familiares; é dicir, familias con nais e pais cunha relación estable; familias con nais ou pais divorciados; familias monoparentais; etc.

Alumnado: no curso 2020/21, o instituto conta con máis de 300 alumnas e alumnos na matrícula. Están organizados en 16 grupos (12 na ESO e 4 no Bacharelato).

Obxectivos:

- 1) Acadar para todos e cada un dos alumnos do Centro o maior desenvolvemento posible das súas capacidades e posibilidades, tanto no ámbito educativo como persoal, lembrado que os alumnos son, ante todo, persoas e que se convertirán en cidadáns que aspiran á realización no só profesional senón que tamén social e persoal. Noutras verbas, acadar unha educación integral en coñecementos, destrezas e valores.
- 2) Basear a nosa a actividade docente no modelo democrático, humanista e ilustrado que aspira compensar as diferenzas económicas, sociais e persoais por medio da educación, buscando aquela igualdade e equidade que garante as mesmas oportunidades para todos, e prestando unha especial atención a inclusión dos menos favorecidos e máis vulnerables.
- 3) Que os valores ilustrados propios da cidadanía democrática -a saber, liberdade, igualdade, solidariedade, tolerancia, xustiza e respecto aos outros -, presidan e sexan os alicerces de toda a actividade do noso centro, co obxectivo, unha vez máis, de acadar que os nosos alumnos sexan cidadáns cun comportamento altamente moral, comprometidos e involucrados na busca de solucións para os problemas da sociedade na que viven. Dende esta perspectiva, pretendemos ser especialmente coidadoso co desenvolvemento da igualdade de dereitos e coa instauración da igualdade efectiva entre homes e mulleres.
- 4) Buscar estratexias e programas que permitan que os nosos alumnos e alumnas sexan no futuro profesionais adecuados ao medio no que van desenvolver a súa vida, lembrando sempre que os valores humanos deben presidir a súa conduta, mais tamén que só por medio do traballo os seres humanos conseguimos a nosa realización persoal.

5) En relación co apartado anterior, debemos, polo tanto, manter un alto nivel de esixencia en canto ao esforzo persoal, mais este debe ir acompañado dunha adecuada motivación que o facilite e que faga considerar que paga a pena tal esforzo.

6) Desenvolver proxectos, métodos e estratexias para a prevención de conflitos e para a resolución pacífica dos mesmos, transmitindo aos nosos estudante a bondade dunha existencia de non violencia en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social.

7) Avaliarnos constantemente para ser quen de facernos conscientes dos erros e/ou acertos e poder así modificar ou insistir na forma de desenvolver o noso labor. Queremos investigar e ser innovadores; só así conseguiremos unha educación de calidade para o noso alumnado.

8) Fomentar a normalización lingüística do galego.

3. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN

3.1 Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B3.1. ata o contido B3.15.

2ª Avaliación: desde o contido B3.16. ata o contido B3.22.

3ª Avaliación: desde o contido B1.6. ata o contido B1.11

3.2 Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B3.1. ata o contido B3.12.

2ª Avaliación: desde o contido B2.1. ata o contido B2.10.

3ª Avaliación: desde o contido B1.1. ata o contido B1.7.

3.3 Xeografía e Historia. 3º curso

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B3.1. ata o contido B3.13.

2ª Avaliación: desde o contido B1.1. ata o contido B2.5.

3ª Avaliación: desde o contido B2.6. ata o contido B2.13.

3.4 Xeografía e Historia. 4º curso

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B1.1. ata o contido B3.3.

2ª Avaliación: desde o contido B4.1. ata o contido B5.3.

3ª Avaliación: desde o contido B6.1. ata o contido B10.3.

3.5 Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B1.1. ata o contido B3.3.

2ª Avaliación: desde o contido B4.1. ata o contido B5.3.

3ª Avaliación: desde o contido B6.1. ata o contido B10.3.

3.6 Historia de España. 2º de bacharelato

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B0.1. ata o contido B3.4.

2ª Avaliación: desde o contido B4.1. ata o contido B8.2.

3ª Avaliación: desde o contido B9.1. ata o contido B12.4.

3.7 Historia da Arte. 2º de bacharelato

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: os contidos relacionados coa arquitectura

2ª Avaliación: os contidos relacionados coa escultura e pintura ata o Quincecento

3ª Avaliación: os contidos relacionados coa pintura ata o século XX

3.8 Xeografía. 2º de bacharelato

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: desde o contido B1.1. ata o contido B3.3.

2ª Avaliación: desde o contido B4.1. ata o contido B5.3.

3ª Avaliación: desde o contido B6.1. ata o contido B10.3.

4. RELACIONAR ASPECTOS CURRICULARES PARA CADA UNIDADE / PROXECTO / TEMA

Introdución e xustificación

Coñecer a organización das sociedades ao longo do tempo, á par que o seu funcionamento, permítenos entender máis axeitadamente o mundo que habitamos hoxe en día. O espazo, base de asentamento das sociedades, permítenos tomar conciencia da finitude dos recursos naturais e problemas que han de abrir a mente do alumnado á realidade co-tiá. É por iso que a Xeografía e a Historia son significativos eixos que vertebran o coñecemento dunha sociedade actual complexa, en interacción con outras disciplinas como a economía, a socioloxía, a ecoloxía ou a historia da arte.

En ESO, a materia de Xeografía e Historia pretende afondar nos coñecementos adquiridos polo alumnado na educación primaria; favorecer a comprensión dos acontecementos, os procesos e os fenómenos sociais no contexto en que se producen, tendo sempre en consideración as escalas de estudo (o mundo, Europa, España e Galicia).

A achega da nosa materia ao desenvolvemento das competencias chave é moi salientable. Hai unha serie de competencias que podemos considerar propias (as sociais e cívicas), ás que engadir competencias matemáticas e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, ademáis da competencia cultural. A variedade temática das nosas disciplinas (Historia, Xeografía, Historia da Arte) así o facilita. O desenvolvemento das competencias de comunicación lingüística e dixital, e de aprender a aprender, impregnan tamén todo o currículo de Xeografía e Historia, pois presentan unha dimensión instrumental que nos obriga a telas presentes ao longo dos catro cursos de ESO.

O tratamento metodolóxico da materia por parte do noso departamento axustarase ao nivel competencial inicial do alumnado, partindo cando cumpra de aprendizaxes máis simples, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención á diversidade. A nosa disciplina permite desenvolver metodoloxías activas, nas que se combinen o traballo individual e cooperativo e a aprendizaxe por proxectos, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e da comunicación e cun enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas.

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O medio físico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A Terra: a Terra no Sistema Solar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Coñecer o Sistema Solar e establecer as relacións entre os movementos da terra e a existencia das estacións e do día e da noite. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Interpreta como inflúen os movementos astronómicos na distribución da radiación solar e nas zonas bioclimáticas do planeta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.2. Analiza un mapa de fusos horarios e diferencia zonas do planeta de similares horas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Representación da Terra. Escala e linguaxe cartográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar e distinguir os sistemas de representación cartográfica, preferentemente dixital, e as súas escalas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Clasifica e distingue proxeccións, e compara unha proxección de Mercator cunha de Peters. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Clasifica e distingue tipos de imaxes de satélite e mapas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Localización. Latitude e lonxitude. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.1. Localiza un punto xeográfico nun planisferio e distingue os hemisferios da Terra e as súas principais características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa, utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Trazos principais do relevo do mundo. Clima: elementos e factores. Diversidade climática no planeta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Localizar no mapamundi físico as principais unidades do relevo mundiais, os grandes ríos e as grandes zonas climáticas, e identificar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.5.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo europeo e mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Medio físico do mundo e de Europa: relevo e hidrografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Ter unha visión global do medio físico europeo e mundial, e das súas características xerais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.1. Localiza nun mapa físico mundial os elementos e as referencias físicas principais: mares e océanos, continentes, illas e arquipélagos máis importantes, ríos e cadeas montañosas principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.2. Elabora climogramas e mapas que sitúen os climas do mundo e reflectan os elementos máis importantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Medio natural europeo: principais trazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Ser capaz de describir as peculiaridades do medio físico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.7.1. Explica as características xerais do relevo europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Unidades do relevo do espazo xeográfico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Situar no mapa de Europa as unidades e os elementos principais do relevo continental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.8.1. Localiza no mapa as unidades e os elementos principais do relevo europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.9. Conxuntos bioclimáticos do espazo xeográfico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.9. Coñecer, comparar e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.9.1. Clasifica e localiza nun mapa os tipos de clima de Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.10. Diversidade de espazos naturais europeos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.10. Coñecer os principais espazos naturais do noso continente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.10.1. Localiza nun mapa e en imaxes de satélite de Europa os principais espazos naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11. Medio natural: áreas e problemas ambientais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.11.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ m				
Bloque 3. A Historia				
▪ g ▪ l ▪ ñ	▪ B3.1. Relación entre o presente, o pasado e o futuro a través da Historia.	▪ B3.1. Recoñecer que o pasado non está “morto e enterrado”, senón que determina o presente e os posibles futuros ou espazos ou inflúe neles.	▪ XHB3.2.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	▪ CSC ▪ CCEC
▪ g ▪ l ▪ ñ	▪ B3.2. Fontes históricas.	▪ B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas.	▪ XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, sexan estas restos materiais ou textuais.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB3.2.3. Compara dous relatos a distintas escalas temporais sobre as conquistas de Alexandre.	▪ CSC ▪ CAA
▪ l ▪ ñ	▪ B3.3. Cambio e continuidade.	▪ B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	▪ XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ l ▪ ñ	▪ B3.4. Tempo histórico.	▪ B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).	▪ XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ h ▪ l ▪ ñ	▪ B3.5. Vocabulario histórico e artístico.	▪ B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	▪ XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	▪ CSC ▪ CCL
▪ f ▪ l	▪ B3.6. Evolución das especies e a hominización.	▪ B3.6. Entender o proceso de hominización.	▪ XHB3.6.1. Recoñece os cambios evolutivos ata chegar á especie humana.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ l	▪ B3.7. Periodización da Prehistoria e a Idade Antiga.	▪ B3.7. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga, e distinguir a escala temporal de etapas como estas.	▪ XHB3.7.1. Distingue etapas dentro da historia antiga.	▪ CSC ▪ CMCCT

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Prehistoria e Idade Antiga: visión global. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e os acontecementos históricos máis salientables da Prehistoria e da Idade Antiga, para adquirir unha perspectiva global da súa evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.8.1. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9.1. Paleolítico: etapas; características das formas de vida; cazadores colectores. ▪ B3.9.2. Neolítico: revolución agraria e expansión das sociedades humanas; sedentarismo; artesanía e comercio; organización social. ▪ B3.9.3. Prehistoria galega: megalitos e petróglifos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Coñecer as características da vida humana correspondentes aos dous períodos en que se divide a Prehistoria: Paleolítico e Neolítico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.1. Explica a diferenza entre os dous períodos en que se divide a prehistoria e describe as características básicas da vida en cada un. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Idade Antiga: primeiras civilizacións urbanas. Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Coñecer algunhas características da vida humana neste período, así como o establecemento e a difusión de diferentes culturas urbanas, despois do neolítico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.11.1. Describe formas de organización socio-económica e política, novas ata entón, como os imperios de Mesopotamia e de Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Idade Antiga: invención da escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Recoñecer a importancia da descuberta da escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.12.1. Diferencia entre as fontes prehistóricas (restos materiais e ágrafos) e as fontes históricas (textos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Idade Antiga: historia de Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Explicar as etapas en que se divide a historia de Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.13.1. Interpreta un mapa xeográfico da expansión exipcia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.13.2. Describe as principais características das etapas históricas en que se divide Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Idade Antiga: relixión exipcia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Identificar as principais características da relixión exipcia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.14.1. Explica como materializaban os exipcios a súa crenza na vida do alén. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.15. Idade Antiga: arte en Mesopotamia e Exipto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.15. Localizar e describir algúns exemplos arquitectónicos de Exipto e de Mesopotamia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.15.1. Localiza nun mapa os principais exemplos da arquitectura exipcia e da mesopotámica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l				▪ CAA
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.16. Mundo clásico. Grecia: as "polis" gregas e a súa expansión.	▪ B3.16. Coñecer os trazos principais das polis gregas e a transcendencia do concepto de democracia.	▪ XHB3.16.1. Identifica trazos da organización socio-política e económica das polis gregas a partir de fontes históricas de diferentes tipos ▪ XHB3.16.2. Describe algunhas das diferenzas entre a democracia grega e as democracias actuais.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
▪ g ▪ l	▪ B3.17. Mundo clásico. Grecia: expansión comercial e política das polis gregas.	▪ B3.17. Entender a transcendencia do concepto de colonización.	▪ XHB3.17.1. Localiza nun mapa histórico as colonias gregas do Mediterráneo.	▪ CSC ▪ CAA
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l	▪ B3.18. Mundo clásico. Imperio de Alexandre Magno e os seus sucesores: helenismo.	▪ B3.18. Distinguir entre o sistema político grego e o helenístico.	▪ XHB3.18.1. Elabora un mapa do imperio de Alexandre. ▪ XHB3.8.2. Contrasta as accións políticas da Atenas de Pericles co imperio de Alexandre Magno.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n	▪ B3.19. Mundo clásico. Grecia e o helenismo: arte e ciencia.	▪ B3.19. Entender o alcance do clásico na arte e na cultura occidentais.	▪ XHB3.19.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l	▪ B3.20. Mundo clásico: orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo.	▪ B3.20. Caracterizar os trazos principais da sociedade, a economía e a cultura romanas, e recoñecer os conceptos de cambio e continuidade na historia da Roma antiga.	▪ XHB3.20.1. Confecciona un mapa coas etapas da expansión de Roma. ▪ XHB3.20.2. Identifica diferenzas e semellanzas entre as formas de vida republicanas e as do imperio na Roma antiga.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
▪ g ▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B3.21. Mundo clásico. Arte romana: arquitectura, escultura e pintura.	▪ B3.21. Identificar e describir os trazos característicos de obras da arte grega e romana.	▪ XHB3.21.1. Compara obras arquitectónicas e escultóricas de época grega e romana.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 1º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.22. Península Ibérica: pobos prerromanos; Hispania romana;Gallaecia. Proceso de romanización. A cidade e o campo. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.22. Establecer conexións entre o pasado da Hispania romana e o presente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.22.1. Fai un mapa da Península Ibérica onde se reflicten os cambios administrativos en época romana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.22.2. Analiza exemplos do legado romano que sobreviven na actualidade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.22.3. Entende o que significou a romanización en distintos ámbitos sociais e xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CC

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O medio físico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Localización. Latitude e lonxitude. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou nunha imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Ter unha visión global do medio físico de España e de Galicia, e das súas características xerais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Situar no mapa de España as unidades e os elementos principais do relevo peninsular, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Situar no mapa de Galicia as unidades e os elementos principais do relevo, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecer e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas es- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			pañolas e galegas utilizando gráficos e imaxes.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Coñecer os principais espazos naturais de España e de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1.7. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente español e galego, e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ AA ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CCL
Bloque 2. O espazo humano				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Comentar a información en mapas do mundo sobre a densidade de poboación e as migracións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Poboación europea: distribución e evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Analizar a poboación europea no relativo á súa distribución, evolución e dinámica, e ás súas migracións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Poboación española: evolución, distribución e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Analizar as características da poboación española, a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	dinámica. Movementos migratorios.	súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.	das súas comunidades autónomas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas décadas en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Analiza as características da poboación de Galicia, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Proceso de urbanización no planeta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Sinalar nun mapamundi as grandes áreas urbanas, e identificar e comentar o papel das cidades mundiais como dinamizadoras da economía das súas rexións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas e di a que país pertencen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Comprender o proceso de urbanización, os seus proles e os seus contras en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Recoñecer as características das cidades españolas e galegas, e as formas de ocupación do espazo urbano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Coñecer os principais espazos naturais protexidos a nivel peninsular e insular. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Paisaxes no territorio español e galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Identificar as principais paisaxes humanizadas españolas e galegas, e identificalas por comunidades autónomas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10. Coñecer e analizar os problemas e os retos ambientais que afronta España, a súa orixe e as posibles vías para afrontar estes problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CC

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. A historia				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Cambio e continuidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Tempo histórico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ h ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Vocabulario histórico e artístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Caracterizar a alta Idade Media en Europa e recoñecer a dificultade da falta de fontes históricas neste período. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Describir a nova situación económica, social e política dos reinos xermánicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 1º ciclo de ESO. 2º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Feudalismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Explicar a organización feudal e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ f ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Analizar a evolución dos reinos cristiáns e musulmáns, nos seus aspectos socioeconómicos, políticos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Reconquista e repoboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Entender o proceso das conquistas e a repoboación dos reinos cristiáns na Península Ibérica e as súas relacións con Al-Andalus. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiáns na Península Ibérica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Entender o concepto de crise e as súas consecuencias económicas e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ h ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Arte románica, gótica e islámica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Comprender as características e as funcións da arte na Idade Media. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL

Xeografía e Historia. 3º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O medio físico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Localización. Latitude e lonxitude 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Localizar e interpretar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou imaxe satélite 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes satélite. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.2. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa utilizando datos de coordenadas xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.3. Coñece e interpreta os tipos mapas temáticos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CCL ▪ CD
Bloque 2. O espazo humano				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ l ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Organización política e territorial de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecer a organización administrativa e territorial de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.1.1. Distingue nun mapa político a distribución territorial de España: comunidades autónomas, capitais, provincias e illas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.2.1. Compara a poboación activa de cada sector en diversos países e analiza o grao de desenvolvemento que amosan estes datos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Sectores de actividade económica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Analizar os datos do peso do sector terciario dun país fronte aos do sector primario e secundario, e extraer conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Reconecer as actividades económicas que se realizan en Europa nos tres sectores, identificando distintas políticas económicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Sectores económicos en Europa, en España e en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Reconecer as actividades económicas que se realizan en Europa nos tres sectores, identificando distintas políticas económicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.3.1. Diferencia os sectores económicos europeos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC

Xeografía e Historia. 3º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Sistemas económicos do mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecer as características de diversos tipos de sistemas económicos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.4.1. Diferencia aspectos concretos e a súa interrelación dentro dun sistema económico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Aproveitamento e futuro dos recursos naturais. Desenvolvemento sustentable. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Entender a idea de desenvolvemento sustentable e as súas implicacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.5.1. Define o desenvolvemento sustentable e describe conceptos clave relacionados con el. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Recursos naturais e actividades agrarias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Localizar os recursos agrarios e naturais no mapa mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.6.1. Sitúa no mapa as principais zonas cerealistas, como exemplo de recurso agrario no mundo, e as máis importantes masas forestais do mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.6.2. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras de minerais no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.6.3. Localiza e identifica nun mapa as principais zonas produtoras e consumidoras de enerxía no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.6.4. Identifica e nomea algunhas enerxías alternativas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT

Xeografía e Historia. 3º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Pesca: tipos e problemática. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Explica e localiza os tipos de pesca e os seus problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.7.1. Procura información sobre a sobreexplotación dos caladoiros de pesca, usando recursos impresos e dixitais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Sector industrial. Rexións industrializadas do mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Explicar a distribución desigual das rexións industrializadas no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.8.1. Localiza nun mapa os países máis industrializados do mundo, a través de lendas e símbolos adecuados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Actividades terciarias: transporte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Analizar o impacto dos medios de transporte no seu contorno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.9.1. Traza sobre un mapamundi o itinerario que segue un produto agrario e outro gandeiro desde a súa colleita ata o seu consumo en zonas afastadas, e extrae conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10. Actividades terciarias: comercio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.10. Entender os fluxos e os bloques comerciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.10.1. Define os indicadores que miden os intercambios económicos dun país. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.10.2. Describe as características do comercio internacional na actualidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.10.3. Enumera as características dos bloques comerciais e as razóns polas que se constitúen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.11. Turismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.11. Analizar o desenvolvemento do turismo e a súa im- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.11.1. Identifica os tipos de turismo e os seus efec- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Xeografía e Historia. 3º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 		portancia económica.	tos	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CSIEE ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.11.2. Valora a importancia do turismo na economía española e galega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CSIEE ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Causas do desenvolvemento desigual no mundo. Débeda externa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Analizar gráficos de barras por países e textos onde se reflectan os niveis de consumo, o comercio desigual e a débeda externa entre países en desenvolvemento e os desenvolvidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.12.1. Comparar as características do consumo interior de diferentes países. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.12.3. Describe o funcionamento dos intercambios a nivel internacional, utilizando mapas temáticos e gráficos nos que se reflectan as liñas de intercambio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Tensións mundiais e subdesenvolvemento. Solucións ao problema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Relacionar áreas de conflito bélico no mundo con factores económicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.13.1. Realiza un informe sobre as medidas para tratar de superar as situacións de pobreza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.13.2. Sinala áreas de conflito bélico no mapamundi e relaciónaas con factores económicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE
Bloque 3. A historia				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ j 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 3º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ ñ		e espazos, ou inflúenles.		▪ CCEC
▪ h ▪ l ▪ ñ	▪ B3.2. Fontes históricas.	▪ B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.	▪ XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas. ▪ XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CSC ▪ CAA
▪ l ▪ ñ	▪ B3.3. Cambio e continuidade.	▪ B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.	▪ XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade. ▪ XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CMCCT
▪ f ▪ l ▪ ñ	▪ B3.4. Tempo histórico.	▪ B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía)	▪ XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	▪ CSC ▪ CMCCT
▪ h ▪ l ▪ ñ	▪ B3.5. Vocabulario histórico e artístico.	▪ B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.	▪ XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	▪ CSC ▪ CCL
▪ g ▪ l	▪ B3.6. Idade Moderna: concepto e datación.	▪ B3.6. Comprender a significación histórica da etapa do Renacemento en Europa.	▪ XHB3.6.1. Distingue modos de periodización histórica (Idade Moderna, Renacemento, Barroco, Absolutismo, etc.).	▪ CSC ▪ CAA
▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ n	▪ B3.7. Renacemento e Humanismo: alcance posterior.	▪ B3.7. Relacionar o alcance da nova ollada dos humanistas, artistas e científicos do Renacemento con etapas anteriores e posteriores.	▪ XHB3.7.1. Identifica trazos do Renacemento e do Humanismo na historia europea, a partir de fontes históricas de diversos tipos.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CCL
▪ l ▪ n ▪ ñ	▪ B3.8. Arte renacentista e barroca.	▪ B3.8. Coñecer a importancia da arte renacentista e barroca en Europa e en América.	▪ XHB3.8.1. Coñece obras e legado de artistas, humanistas e científicos da época.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CCL

Xeografía e Historia. 3º curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l ▪ h ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Principais manifestacións da cultura dos séculos XVI e XVII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Coñecer a importancia dalgúns autores e obras destes séculos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.1. Analiza obras, ou fragmentos delas, dalgúns autores desta época no seu contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Estado moderno: monarquías autoritarias, parlamentarias e absolutas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Comprender a diferenza entre os reinos medievais e as monarquías modernas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.10.1. Distingue as características de réximes monárquicos autoritarios, parlamentarios e absolutos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Monarquías modernas: unión dinástica de Castela e Aragón. Posición de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Analizar o reinado dos Reis Católicos como unha etapa de transición entre a Idade Media e a Idade Moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.11.1. Comprende os conceptos de cambio e continuidade en relación co reinado dos Reis Católicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Descubertas xeográficas: Castela e Portugal. Conquista e colonización de América. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Entender os procesos de conquista e colonización, e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.12.1. Explica as causas que conduciron á descuberta de América para Europa, a súa conquista e a súa colonización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.12.2. Coñece os principais feitos da expansión de Aragón e de Castela polo mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.12.3. Sopesa interpretacións conflitivas sobre a conquista e a colonización de América. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Os conflitos europeos nos séculos XVI e XVII a través das políticas dos Austrias: reforma, contra-reforma e guerras de relixión; loita pola hexemonía e guerra dos Trinta Anos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Coñecer trazos das políticas internas e as relacións exteriores dos séculos XVI e XVII en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.13.1. Analiza as relacións entre os reinos europeos que conducen a guerras como a dos "Trinta Anos". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo. ▪ XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ h ▪ l ▪ n ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
Bloque 2. A era das revolucións liberais				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron. ▪ XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras. ▪ XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ ñ			XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	▪ CCL
Bloque 3. A Revolución Industrial				
▪ f ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.	▪ B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.	▪ XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.	▪ B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes de ser un país pioneiro nos cambios.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas. ▪ XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l ▪ m	▪ B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).	▪ B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.	▪ XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL
Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial				
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.	▪ B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.	▪ XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ g ▪ l	▪ B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.	▪ B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.	▪ XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	▪ CSC ▪ CAA
▪ g ▪ h	▪ B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.	▪ B4.3. Coñecer os principais acontecementos da Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as con-	▪ XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.	▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l		secuencias dos tratados de Versalles.	▪ XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l	▪ B4.4. Revolución Rusa.	▪ B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.	▪ XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ g ▪ h ▪ l ▪ n	▪ B4.5. A arte no século XIX.	▪ B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa.	▪ XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CCEC
Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)				
▪ g ▪ h ▪ l	▪ B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.	▪ B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente.	▪ XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			▪ XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	▪ CSC ▪ CAA
			▪ XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Analizar as causas do auxe dos fascismos en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. II República española e a Guerra Civil. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Orixes da II Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas nesta guerra (europea e mundial) e entender o concepto de guerra total. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. O Holocausto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.2. Crise do petróleo (1973). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Ditadura de Franco en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Explicar as causas de que se establecera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde 1939 a 1975. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ l 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa : a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. A globalización económica: concepto e características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSIEE
Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Cambio e continuidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ f ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Tempo histórico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT

Xeografía e Historia. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ ñ		sincronía).		

Historia do Mundo Contemporáneo

Introdución

O estudo da materia de Historia do Mundo Contemporáneo é esencial para o coñecemento e a comprensión do mundo actual. Non menos importante é o seu carácter formativo, xa que desenvolve capacidades e técnicas intelectuais propias do pensamento abstracto e formal, tales como a observación, a análise, a interpretación, a capacidade de comprensión e o sentido crítico. Por outra banda, a historia contribúe decisivamente á formación de cidadáns e cidadás responsables, conscientes dos seus dereitos e das súas obrigas, así como da herdanza recibida e do seu compromiso coas xeracións futuras.

Historia do Mundo Contemporáneo pretende ofrecer unha visión de conxunto dos procesos históricos fundamentais do mundo pero prestando, cando é preciso, unha especial atención a España e a Galicia.

A cronoloxía debe ser o eixe do coñecemento histórico, porque non hai historia sen acontecementos, e no histórico está presente a idea de cambio, e precisamente para explicar tal cambio debemos recorrer á multiplicidade de sectores que compoñen a vida cotiá.

A partir dos contidos, dos criterios de avaliación e dos estándares de aprendizaxe avaliábeles preténdese o desenvolvemento persoal, intelectual e social do alumnado. Todas as actividades propostas queren favorecer a capacidade do alumnado para aprender por si mesmo, para traballar en equipo e individualmente e para actuar con espírito crítico. O seu estudo deberá contribuír a fomentar unha especial sensibilidade cara á sociedade do presente e a súa problemática,

que anime a adoptar unha actitude responsable e solidaria coa defensa da liberdade, a igualdade entre homes e mulleres, os dereitos humanos, a non discriminación e os valores democráticos.

Os contidos de Historia do Mundo Contemporáneo arrancan dun estudo do Antigo Réxime e a súa crise e, a partir da Revolución Industrial e as súas consecuencias, chegan ao século XX, facendo especial fincapé na Europa de entreguerras e na segunda Guerra Mundial, establecendo unha caracterización específica do mundo desde os anos cincuenta do século XX ata o mundo actual, definido polas áreas xeopolíticas e culturais, dentro da globalización, cos conflitos que o caracterizan, sen pasar por alto o final do bloque comunista e as novas relacións internacionais xurdidas despois dos atentados de Nova York ou o xurdimento do radicalismo islámico. Ao tratar de analizar tales feitos, a historia enriquecese coas achegas doutras disciplinas e mesmo coas conclusións da investigación xornalística dos acontecementos. Podemos incluír tamén a análise noutros idiomas, o uso das tecnoloxías da información e da comunicación, a crítica dos medios de comunicación, a reflexión sobre a diversidade cultural, a historia oral ou a comparación con novelas históricas deses feitos históricos.

Débense desenvolver conceptos, pero tamén procedementos do traballo do/da historiador/a, cun vocabulario científico da disciplina que requirirá rigor e espírito de traballo, exposicións, correcta ortografía e expresión que lle permitan ao alumnado establecer os seus razoamentos e argumentacións.

A través do estudo de Historia do Mundo Contemporáneo, os/as estudantes deberán adquirir determinados valores e hábitos de comportamento, como a actitude crítica cara ás fontes, o recoñecemento da diversidade ou a valoración do patrimonio cultural e histórico recibido.

A materia é rica en achegas ao coñecemento competencial. As competencias clave sociais e cívicas, e as de conciencia e expresións culturais reciben un tratamento moi específico relacionado cos contidos que son propios de Historia do Mundo Contemporáneo. Ademais, as competencias lingüística, dixital e de aprender a aprender están presentes de maneira constante na súa vertente máis instrumental e deben impregnar todo o que sexa posible o desenvolvemento curricular da materia. O traballo competencial matemático e en ciencias e tecnoloxía trátase de xeito puntual. A competencia clave de sentido de iniciativa e espírito emprendedor debe estar moi presente nas vertentes máis actitudinais e competenciais da materia.

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención á diversidade. Historia do Mundo contemporáneo permite desenvolver metodoloxías activas nas que, como xa se citou, o traballo individual e cooperativo estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e da comunicación.

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O Antigo Réxime				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Trazos do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Definir e esquematizar os trazos do Antigo Réxime, describindo os seus aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais, utilizando diferentes tipos de diagramas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.1.1. Extrae os trazos do Antigo Réxime dun texto proposto que os conteña. ▪ HMCB1.1.2. Obtén e selecciona información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa ao Antigo Réxime. ▪ HMCB1.1.3. Clasifica os trazos do Antigo Réxime en aspectos demográficos, económicos, políticos, sociais e culturais. ▪ HMCB1.1.4. Elabora mapas conceptuais que explican os trazos característicos do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a, b, c, d, e, h. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Transformacións no Antigo Réxime: economía, poboación e sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Distinguir as transformacións no Antigo Réxime enumerar as que afectan a economía, a poboación e a sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.2.1. Explica as transformacións do Antigo Réxime que afectan a economía, a poboación e a sociedade. ▪ HMCB1.2.2. Analiza a evolución dos trazos do Antigo Réxime do século XVII e o século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Revolucións e parlamentarismo en Inglaterra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Explicar o parlamentarismo inglés do século XVII resumindo as características esenciais do sistema e valorando o papel das revolucións para alcanzar as transformacións necesarias para logralo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.3.1. Describe as características do parlamentarismo inglés a partir de fontes históricas. ▪ HMCB1.3.2. Distingue as revolucións inglesas do século XVII como formas que promoven o cambio político do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. O pensamento da Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Relacionar as ideas da Ilustración co Liberalismo de comezo do século XIX, establecendo elementos de coincidencia entre ambas as ideoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB1.4.1. Enumera e describe as ideas da Ilustración e as do Liberalismo de comezos do século XIX. ▪ HMCB1.4.2. Establece as semellanzas e AS diferenzas entre as ideas da Ilustración e o Liberalismo de comezos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			do século XIX.	▪ CCL
▪ a,b,c,d,e,g,h.	▪ B1.5. Relacións internacionais: equilibrio europeo.	▪ B1.5. Describir as relacións internacionais do Antigo Réxime demostrando a idea de equilibrio europeo.	▪ HMCB1.5.1. Sitúa en mapas de Europa os países ou reinos en función dos conflitos en que interveñen.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CD
▪ a,b,c,d,e,h,m,n. ▪	▪ B1.6. Manifestacións artísticas do momento.	▪ B1.6. Diferenciar manifestacións artísticas do Antigo Réxime e seleccionar as obras máis destacadas.	▪ HMCB1.6.1. Distingue e caracteriza obras de arte do Rococó.	▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
Bloque 2. As revolucións industriais e as súas consecuencias sociais				
▪ A, b, c, d, e, h, l.	▪ B2.1. Revolución industrial: concepto, factores que a fan posible (económicos, sociais e ideolóxicos).	▪ B2.1. Obter información que permita explicar as revolucións industriais do século XIX, seleccionándoa das fontes bibliográficas ou en liña nas que se ache dispoñible.	▪ HMCB2.1.1. Identifica as causas da primeira Revolución Industrial.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l	▪ B2.2. Revolución ou revolucións industriais: características. Transformacións técnicas e novas fontes de enerxía.	▪ B2.2. Describir as Revolucións Industriais do século XIX e establecer os seus trazos característicos e as súas consecuencias sociais	▪ HMCB2.2.1. Explica razoadamente a evolución cara á segunda Revolución Industrial. ▪ HMCB2.2.2. Analiza comparativa e esquematicamente as dúas revolucións industriais.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ b	▪ B2.3. Protagonismo de Gran Bretaña e extensión do proceso de industrialización a outras zonas de Euro-	▪ B2.3. Enumerar os países que iniciaron a industrialización, localizalos adecuadamente e establecer as rexións onde se	▪ HMCB2.3.1. Localiza nun mapa os países industrializados e as súas rexións industriais.	▪ CSC ▪ CAA

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m ▪ p 	pa. Industrialización extraeuropea. Industrialización española e galega.	produce ese avance.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.3.2. Analiza aspectos que expliquen o desenvolvemento económico do sector industrial dos primeiros países industrializados, a partir de fontes historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.3.3. Debate en torno ao éxito ou o fracaso da industrialización en España e en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.1. Sinala os cambios sociais máis relevantes do século XIX asociándoos ao proceso da Revolución Industrial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Cambios debidos á Revolución Industrial: transportes, agricultura, poboación (migracións e novo concepto de cidade). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Identificar os cambios nos transportes, na agricultura e na poboación que influíron ou foron consecuencia da Revolución Industrial do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.2. Describe a partir dun plano a cidade industrial británica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.4.3. Identifica en imaxes os elementos propios da vida nunha cidade industrial do século XIX. ▪ HMCB2.4.4. Comenta mapas que expliquen a evolución da extensión das redes de transporte: ferrocarril, estradas e canles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.5.1. Explica as causas e consecuencias das crises económicas e as súas posibles solucións a partir de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a, b, c, d, e, h, m. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Economía industrial: pensamento e primeiras crises. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Analizar e seleccionar ideas que identifiquen as características da economía industrial e do liberalismo económico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.6.1. Compara as correntes de pensamento social da época da Revolución Industrial: socialismo utópico, socialismo científico e anarquismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Nacemento do proletariado e organización da clase obreira: orixes do sindicalismo e correntes de pensamento; partidos políticos obreiros. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Coñecer as correntes de pensamento que pretenden mellorar a situación da clase obreira do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB2.6.2. Distingue e explica as características dos tipos de asociacionismo obreiro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. A crise do Antigo Réxime				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A, b, c, d, e, h, i. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Crise do Antigo Réxime: visión global. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Analizar a evolución política, económica, social, cultural e de pensamento que caracteriza a primeira metade do século XIX, distinguindo os feitos, os personaxes e os símbolos, e encadrándoos en cada variable analizada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.1.1. Realiza eixes cronolóxicos que inclúan diacronía e sincronía dos acontecementos da primeira metade do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Nacemento dos EEUU. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Describir as causas e o desenvolvemento da independencia de Estados Unidos, e establecer as causas máis inmediatas e as etapas da independencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.2.1. Identifica xerarquías causais na guerra de independencia dos Estados Unidos a partir de fontes historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Revolución Francesa de 1789: aspectos políticos e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Explicar, a partir de información obtida en internet, a Revolución Francesa de 1789, incluíndo cada idea obtida nas causas, no desenvolvemento e nas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.3.1. Explica as causas da Revolución Francesa de 1789. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.3.2. Explica esquematicamente o desenvolvemento da Revolución Francesa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Imperio Napoleónico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Identificar o Imperio Napoleónico, localizar a súa expansión europea e establecer as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.4.1. Identifica nun mapa histórico a extensión do Imperio Napoleónico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. O Congreso de Viena e o Absolutismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Analizar a transcendencia para Europa do Congreso de Viena e a restauración do absolutismo, e identificar as súas consecuencias para os países implicados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.5.1. Analiza as ideas defendidas e as conclusións do Congreso de Viena, e relaciónaas coas súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Revolucións liberais ou burguesas de 1820, 1830 e 1848. O caso español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Identificar as revolucións burguesas de 1820, 1830 e 1848, e relacionar as súas causas e o seu desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.6.1. Compara as causas e o desenvolvemento das revolucións de 1820, 1830 e 1848. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. O Nacionalismo: unificacións de Italia e Alemaña. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Coñecer o proceso de Unificación de Italia e Alemaña, obtendo o seu desenvolvemento a partir da análise de fontes gráficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.7.1. Describe e explica a unificación de Italia e a de Alemaña a partir de fontes gráficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Cultura e Arte: Europa entre o neoclasicismo e o romanticismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Descubrir as manifestacións artísticas de comezos do século XIX, obtendo información de medios bibliográficos ou de internet e presentándoa adecuadamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.8.1. Establece as características propias da pintura, a escultura e a arquitectura do Neoclasicismo e o Romanticismo a partir de fontes gráficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Independencia das colonias hispano-americanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Analizar utilizando fontes gráficas a independencia de Hispanoamérica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB3.9.1. Realiza un friso cronolóxico explicativo da independencia das colonias hispanoamericanas ao comezo do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
Bloque 4. A dominación europea do mundo e a I Guerra Mundial				

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Tránsito do século XIX ao XX: visión global. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Describir as transformacións e os conflitos xurdidos a finais do século XIX e comezos do século XX, e distinguir o seu desenvolvemento e os factores desencadeadores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.1.1. Realiza un diagrama en que se expliquen as cadeas causais e os procesos dentro do período de finais do século XIX e comezos do XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Evolución dos principais Estados en Europa, América e Asia: Inglaterra vitoriana; Francia (III República e II Imperio); Alemaña bismarckiana; o Imperio Austrohúngaro; Rusia; os Estados Unidos (da Guerra Civil ata comezos do século XX) e Xapón (transformacións de finais do século XIX). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Analizar a evolución política, social e económica dos principais países europeos, ademais de Xapón e os Estados Unidos a finais do século XIX, e presentar información que explique tales feitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.2.1. Elabora un eixe cronolóxico con feitos que explican a evolución durante a segunda metade do século XIX de Inglaterra, Francia, Alemaña, o Imperio Austrohúngaro, Rusia, os Estados Unidos e Xapón. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.2.2. Explica a partir de imaxes as características que permiten identificar a Inglaterra vitoriana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.2.3. Analiza textos relativos á época de Napoleón III en Francia. ▪ HMCB4.2.4. Identifica e explica razoadamente os feitos que converten Alemaña nunha potencia europea durante o mandato de Bismarck. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Expansión colonial dos países industriais: causas; colonización e reparto de Asia, África e outros enclaves coloniais; consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Describir a expansión imperialista de europeos, xaponeses e estadounidenses a finais do século XIX, e establecer as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.3.1. Identifica e explica razoadamente as causas e as consecuencias da expansión colonial da segunda metade do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.3.2. Localiza nun mapamundi as colonias das potencias imperialistas. ▪ HMCB4.3.3. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a, b, c, d, e, h. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Relacións internacionais. Paz Armada: a Tripla Alianza e a Tripla Entente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Comparar sinteticamente os sistemas de alianzas do período da Paz Armada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.4.1. Describe as alianzas dos países máis destacados durante a Paz Armada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. I Guerra Mundial: causas, desenvolvemento e consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Distinguir os acontecementos que conducen á declaración das hostilidades da I Guerra Mundial, e desenvolver as súas etapas e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.1. Identifica a partir de fontes históricas ou historiográficas as causas da I Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.2. Comenta símbolos conmemorativos vinculados á I Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.3. Analiza e explica as etapas da Gran Guerra a partir de mapas históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB4.5.4. Extrae conclusións de gráficos e imaxes sobre as consecuencias da I Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 5. O período de entreguerras, a II Guerra Mundial e as súas consecuencias				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Economía, sociedade e cultura da época: os anos vinte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Recoñecer as características do período de Entreguerras inseríndoas nos correspondentes aspectos políticos, económicos, sociais ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.1.1. Explica as características do período de Entreguerras a partir de manifestacións artísticas e culturais de comezos do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.2.1. Identifica e explica algunhas das causas da Revolución Rusa de 1917. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Revolución Rusa; formación e desenvolvemento da URSS. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Esquematizar o desenvolvemento da Revolución Rusa de 1917 recoñecendo as súas etapas e os seus protagonistas máis significativos, e establecer as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.2.2. Compara a Revolución Rusa de febreiro de 1917 coa de outubro de 1917. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.3.1. Explica os acordos dos tratados de paz da I Guerra Mundial e analiza as súas consecuencias a curto prazo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Tratados de Paz e reaxuste internacional: Sociedade de Nacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Identificar os tratados de paz da I Guerra Mundial e establecer como unha consecuencia o xurdimento da Sociedade de Nacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.3.2. Analiza o papel que xoga a Sociedade de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h			Nacións nas relacións internacionais, a partir de fontes históricas.	▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B5.4. Estados Unidos e a crise de 1929: a Gran Depresión e o "New Deal".	▪ B5.4. Explicar a Gran Depresión e describir os factores desencadeadores e as súas influencias na vida cotiá.	▪ HMCB5.4.1. Interpreta imaxes da Gran Depresión. ▪ HMCB5.4.2. Comenta gráficas que explican a crise económica de 1929.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMCCT
▪ A, b, c, d, e h, m.	▪ B5.5. Fascismos europeos e nazismo alemán.	▪ B5.5. Recoñecer a transcendencia dos fascismos europeos como ideoloxías que conduciron ao desencadeamento de conflitos no panorama europeo do momento.	▪ HMCB5.5.1. Compara o fascismo italiano e o nazismo alemán. ▪ HMCB5.5.2. Distingue símbolos dos fascismos europeos da primeira metade do século XX.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B5.6. Relacións internacionais do período de entreguerras; viraxes cara á guerra.	▪ B5.6. Comprender as relacións internacionais no período de entreguerras como elementos importantes das causas da II Guerra Mundial.	▪ HMCB5.5.3. Analiza a partir de fontes contrapostas as relacións internacionais anteriores ao estoupido da II Guerra Mundial.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B5.7. II Guerra Mundial: orixes do conflito e características xerais.	▪ B5.7. Identificar e explicar as desencadeadores da II Guerra Mundial, así como os feitos máis característicos.	▪ HMCB5.7.1. Identifica e explica as causas desencadeadores da II Guerra Mundial a partir de fontes históricas.	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d	▪ B5.8. Desenvolvemento da II Guerra Mundial.	▪ B5.8. Establecer as etapas do desenvolvemento da II Guerra Mundial, distinguindo as que afectaron a Europa e as que afectaron aos Estados Unidos e a Xapón.	▪ HMCB5.8.1. Explica as etapas da II Guerra Mundial tanto na fronte europea como na guerra do Pacífico. ▪ HMCB5.8.2. Analiza o desenvolvemento da II Guerra	▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h 			Mundial a partir de mapas históricos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a, b ,c, d, e, h. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Consecuencias da II Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Analizar o papel da guerra mundial como elemento de transformación da vida cotiá. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.9.1. Describe as consecuencias da II Guerra Mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Antisemitismo: o Holocausto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.10.1. Analiza imaxes que explican o Holocausto levado a cabo pola Alemaña nazi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.10.2. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.11. Preparación da Paz e a ONU. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.11. Obter e seleccionar información escrita e gráfica relevante, utilizando fontes primarias ou secundarias, relativa á posguerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB5.11.1. Sintetiza textos que explican a intervención da ONU nas relacións internacionais e nos asuntos de descolonización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
Bloque 6. Evolución de dous mundos diferentes e os seus enfrontamentos				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Formación do bloque comunista fronte ao bloque capitalista: Guerra Fría. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Describir os feitos políticos, económicos, sociais e culturais que explican o xurdimento dos dous bloques antagónicos, clasificándoos e presentándoos adecuadamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.1.1. Localiza nun mapa os países que formaban os bloques comunista e capitalista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Evolución das relacións entre as dúas superpotencias. Conflitos: da Guerra Fría á coexistencia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Interpretar a Guerra Fría, a coexistencia pacífica e a distensión, e as súas consecuencias, e establecer aconte- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.2.1. Identifica e explica os conflitos da Guerra 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	pacífica e a distensión.	cementos que exemplifiquen cada unha destas etapas das relacións internacionais.	Fría a partir dun mapa histórico.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Evolución da economía mundial de posguerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Distinguir feitos que explican o enfrontamento entre os bloques comunista e capitalista, revisando as novas dos medios de comunicación da época. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.3.1. Selecciona símbolos e imaxes que se identifiquen co mundo capitalista e o mundo comunista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.3.2. Extrae conclusións dos textos, imaxes, mapas e gráficas que expliquen a evolución de ambos os bloques enfrontados na Guerra Fría, e sinala a que bloque pertence e algúns motivos que explican esa pertenza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Características sociais e culturais de dous modelos políticos diferentes: comunismo e capitalismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Comparar e analizar o modelo capitalista co comunista desde os puntos de vista político, social, económico e cultural, e exemplificar coa selección de feitos que durante este período afectan as dúas grandes superpotencias: a URSS e os Estados Unidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.1. Explica algunhas características da economía capitalista a partir de gráficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.2. Explica algunhas características da economía comunista a partir de gráficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.3. Establece razoadamente e comparativamente as diferenzas entre o mundo capitalista e o comunista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB6.4.4. Identifica formas políticas do mundo occidental e do mundo comunista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
Bloque 7. A descolonización e o terceiro mundo				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Orixes, causas e factores da descolonización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Explicar os motivos e os feitos que conducen á descolonización, e establecer as causas e os factores que explican o proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB7.1.1. Localiza nun mapa as zonas afectadas pola descolonización e os seus conflitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CD

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ h				
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B7.2. Etapas e modelos de descolonización.	▪ B7.2. Describir as etapas e as consecuencias do proceso descolonizador, e identificar as que afectan a unhas colonias e a outras, establecendo feitos e personaxes significativos de cada proceso.	▪ HMCB7.2.1. Establece de xeito razoado as causas, os feitos e os factores que desencadean e explican o proceso descolonización. ▪ HMCB7.2.2. Identifica e compara as características da descolonización de Asia e de África.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B7.3. Desenvolvemento do proceso descolonizador: papel da ONU.	▪ B7.3. Definir o papel da ONU na descolonización, analizando información que demostre as súas actuacións.	▪ HMCB7.3.1. Explica as actuacións da ONU no proceso descolonizador a partir de fontes históricas.	▪ CSC ▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m	▪ B7.4. O terceiro mundo e o Movemento de Países Non Aliñados: problemas dos países do terceiro mundo.	▪ B7.4. Analizar o subdesenvolvemento do terceiro mundo e establecer as causas que o explican.	▪ HMCB7.4.1. Analiza as características dos países do terceiro mundo a partir de gráficas. ▪ HMCB7.4.2. Localiza nun mapa os países do terceiro mundo. ▪ HMCB7.4.3. Analiza textos e imaxes do Movemento de Países Non Aliñados e dos países subdesenvolvidos.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CD ▪ CSC ▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B7.5. Relacións entre os países desenvolvidos e non desenvolvidos; nacemento da axuda internacional.	▪ B7.5. Apreciar o nacemento da axuda internacional e o xurdimiento das relacións entre os países desenvolvidos e subdesenvolvidos, reproducindo as formas de axuda ao desenvolvemento e describindo as formas de neocolonialismo dentro da política de bloques.	▪ HMCB7.5.1. Explica a evolución das relacións entre os países desenvolvidos e os países en vías de desenvolvemento, comparando a axuda internacional coa intervención neocolonialista.	▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
Bloque 8. A crise do bloque comunista				
▪ a ▪ b	▪ B8.1. A URSS e as democracias populares.	▪ B8.1. Describir a situación da URSS a finais do século XX, establecendo os seus trazos máis significativos desde unha	▪ HMCB8.1.1. Localiza nun mapa as repúblicas exsoviéticas e os países formados tras a caída do muro de Berlín.	▪ CSC ▪ CD

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 		perspectiva política, social e económica.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.2. Elabora un eixe cronolóxico que ordena os acontecementos que explican a desintegración da URSS, a formación da CEI e o xurdimento das repúblicas exsoviéticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.1.3. Compara os países dos Balcáns desde os anos 80 ata a actualidade, utilizando mapas de situación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Irrupción de M. Gorbachov: Perestroika e Glasnost. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Resumir as políticas de M. Gorbachov nomeando as disposicións concernentes á Perestroika e á Glasnost, e resaltar as súas influencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.2.1. Describe os trazos políticos e socioeconómicos da URSS desde a época de Breznev ata a de Gorbachov. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Desintegración da URSS: CEI-Federación Rusa e as novas repúblicas exsoviéticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Analizar a situación creada co xurdimento da CEI e as repúblicas exsoviéticas, recollendo informacións que resuman as novas circunstancias políticas e económicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.3.1. Elabora un cadro sinóptico sobre a situación política e económica das repúblicas exsoviéticas e a CEI-Federación Rusa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Caída do muro de Berlín e evolución dos países de Europa central e oriental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Explicar a caída do muro de Berlín e nomear as súas repercusións nos países de Europa central e oriental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.4.1. Analiza imaxes que reflicten a caída do muro de Berlín. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.4.2. Explica as novas relacións das repúblicas exsoviéticas con Europa occidental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.4.3. Realiza unha procura guiada en internet para explicar de maneira razoada a disolución do bloque comunista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.5. Problema dos Balcáns. Guerra de Iugoslavia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.5. Identificar o problema dos Balcáns, enumerar as causas do xurdimento de tal situación e resumir os feitos que configuran o desenvolvemento de conflitos nesta zona. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.5.1. Describe comparativamente a evolución política dos países de Europa central e oriental tras a caída do muro de Berlín. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB8.5.2. Describe e analiza as causas, o desenvolvemento e as consecuencias da guerra dos Balcáns, nomeadamente en Iugoslavia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
Bloque 9. O mundo capitalista na segunda metade do século XX				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Pensamento e cultura da sociedade capitalista na segunda metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Distinguir os postulados que defende a cultura capitalista da segunda metade do século XX establecendo as liñas de pensamento e os logros obtidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.1.1. Enumera as liñas de pensamento económico do mundo capitalista na segunda metade do século XX. ▪ HMCB9.1.2. Explica o modelo capitalista dun país elaborando información a partir dunha procura guiada en internet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Estado do benestar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Describir o Estado do benestar, aludindo ás características significativas que inflúen na vida cotiá. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.2.1. Identifica razoadamente as características e símbolos do Estado do benestar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Proceso de construción da Unión Europea: das Comunidades Europeas á Unión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Explicar o proceso de construción da Unión Europea enumerando os fitos máis destacados que configuran a súa evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.3.1. Elabora eixes cronolóxicos sobre o proceso de construción da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Obxectivos e institucións da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Coñecer os obxectivos da Unión Europea en relación coas institucións que compoñen a súa estrutura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.4.1. Relaciona razoadamente as institucións da Unión Europea cos obxectivos que esta persegue. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Evolución dos Estados Unidos: dos anos 60 aos 90. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Describir a evolución política, social e económica dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90 do século XX, sintetizando os aspectos que explican a transformación da sociedade norteamericana e que constitúen elementos orixinais do Estado do benestar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.5.1. Realiza un eixe cronolóxico dos feitos máis significativos de tipo político, social e económico dos Estados Unidos desde os anos 60 aos 90. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.5.2. Selecciona e presenta mediante mapas ou redes conceptuais información referida aos Estados Unidos entre 1960 e 2000. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Xapón e os novos países asiáticos industrializados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Identificar as singularidades do capitalismo de Xapón e os novos países industriais asiáticos, establecendo trazos de carácter político, económico, social e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB9.6.1. Establece razoadamente as características e os símbolos que explican aspectos singulares do capitalismo de Xapón e a área do Pacífico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 10. O mundo actual desde unha perspectiva histórica				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Globalización e medios de comunicación: impacto científico e tecnolóxico. Caída do muro de Berlín. Atentados de Nova York. A inmigración como fenómeno globalizado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Analizar as características da globalización e describir a influencia dos medios de comunicación neste fenómeno, así como o impacto dos medios científicos e tecnolóxicos na sociedade actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.1. Identifica as principais características ligadas á fiabilidade e á obxectividade do fluxo de información existente en internet e noutros medios dixitais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.2. Elabora un breve informe sobre as relacións entre inmigración e globalización a partir de fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.1.3. Extrae conclusións de imaxes e material videográfico relacionados co mundo actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. A ameaza terrorista nun mundo globalizado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Describir os efectos da ameaza terrorista (yihadismo, etc.) sobre a vida cotiá, e explicar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.2.1. Realiza unha procura guiada en internet sobre a ameaza terrorista, organizacións que a sustentan, actos máis relevantes (11-S de Nova York, 11-M de Madrid 7-X de Londres, etc.), os seus símbolos e as repercusións na sociedade (cidadanía ameazada, asociacións de vítimas, mediación en conflitos, etc.), e analiza e comunica a información máis relevante. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ m				
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h	▪ B10.3. Europa: reto e unión.	▪ B10.3. Resumir os retos da Unión Europea no mundo actual, identificando os seus problemas para amosarse como zona xeopolítica unida fronte a outras áreas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB10.3.1. Identifica os retos actuais da Unión Europea a partir de novas xornalísticas seleccionadas. ▪ HMCB10.3.2. Explica comparativamente os desaxustes da Unión Europea na relación con outros países ou áreas xeopolíticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
▪ a, b, c, d, e, h, m, n.	▪ B10.4. Trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI, tras os atentados do 11 de setembro de 2001.	▪ B10.4. Enumerar os trazos salientables da sociedade norteamericana a comezos do século XXI identificando a transcendencia dos atentados do 11-S e explicando as transformacións e o impacto ocasionado a este país.	▪ HMCB10.4.1. Elabora mapas conceptuais sobre os trazos da sociedade norteamericana, agrupados en política, sociedade, economía e cultura.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ n	▪ B10.5. Hispanoamérica: situación actual.	▪ B10.5. Analizar a evolución política, económica, social e cultural de Hispanoamérica.	▪ HMCB10.5.1. Describe os principais movementos políticos, económicos, sociais e culturais da Hispanoamérica actual.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ m	▪ B10.6. O mundo islámico na actualidade.	▪ B10.6. Describir a evolución do mundo islámico na actualidade, resumindo os seus trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais.	▪ HMCB10.6.1. Enumera e explica os trazos económicos, políticos, relixiosos e sociais do mundo islámico, e localiza nun mapa os países que o forman na actualidade.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CCL ▪ CAA
▪ a, b, c, d, e, h.	▪ B10.7. África islámica, subsahariana e Sudáfrica.	▪ B10.7. Distinguir a evolución dos países de África relacionando as súas zonas xeoestratéxicas.	▪ HMCB10.7.1. Compara aspectos económicos, políticos, relixiosos e sociais entre os principais países do continente africano.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA

Historia do Mundo Contemporáneo. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 11. A historia contemporánea: o tempo histórico. Métodos e ferramentas propias da disciplina.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Tempo histórico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Recoñecer que os acontecementos e procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB11.1.1. Recoñece que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l ▪ m ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Fontes históricas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Localizar e seleccionar información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias (biblioteca, internet, etc.), e analizar a súa credibilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB11.2.1. Localiza e selecciona información escrita e gráfica salientable utilizando fontes primarias e secundarias, e analiza a súa credibilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CD ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h ▪ i ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Vocabulario histórico e artístico da Idade Contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HMCB11.3.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL

Historia de España

Introdución

O estudo da historia de España é esencial para o coñecemento e comprensión non só do noso pasado senón tamén do mundo actual. Non menos importante é o carácter formativo da materia de Historia de España, xa que desenvolve capacidades e técnicas intelectuais propias do pensamento abstracto e formal, tales como a observación, a análise, a interpretación, a capacidade de comprensión e o sentido crítico. Por outra banda, a historia contribúe decisivamente á formación de cidadáns e cidadás responsables, conscientes dos seus dereitos e das súas obrigas, así como da herdanza recibida e do seu compromiso coas xeracións futuras.

Historia de España de segundo curso de bacharelato pretende ofrecer unha visión de conxunto dos procesos históricos fundamentais dos territorios que configuran o actual Estado español, prestando, cando cumpra, unha especial atención a Galicia, pero sen esquecer por iso a súa pluralidade interna e a súa pertenza a outros ámbitos máis amplos, coma o europeo e o iberoamericano. Neste sentido, a materia recolle, na análise dos procesos históricos, tanto os aspectos compartidos como os diferenciais.

Concibida como materia común para todas as modalidades de bacharelato, ofrécelles aos alumnos e ás alumnas que chegan á vida adulta a posibilidade de coñeceren a historia de España de xeito continuo e sistemático. Na distribución cronolóxica dos contidos outórgaselle unha maior importancia ao coñecemento da historia contemporánea, sen renunciar por iso aos referidos ás etapas anteriores, pois en grande medida a pluralidade da España actual só é comprensible se nos remontamos a procesos e feitos que teñen a súa orixe nun pasado remoto. Deste xeito, dedícase un primeiro bloque aos comezos da nosa historia, desde os primeiros humanos á monarquía visigoda; o segundo refírese á Idade Media, desde a conquista musulmá da Península; os dous seguintes estudan a Idade Moderna, ata as vésperas da Revolución Francesa; e os oito restantes a Idade Contemporánea.

A través do estudo da Historia de España, o alumnado deberá adquirir determinados valores e hábitos de comportamento, como a actitude crítica cara ás fontes, o recoñecemento da diversidade de España ou a valoración do patrimonio cultural e histórico recibido. Así mesmo, tal estudo deberá contribuír a fomentar unha especial sensibilidade cara á sociedade do presente e a súa problemática, que anime a adoptar unha actitude responsable e solidaria coa defensa da liberdade, a igualdade de entre homes e mulleres, os dereitos humanos, a non-discriminación e os valores democráticos.

A materia é rica en achegas ao coñecemento competencial. As competencias clave sociais e cívicas, e de conciencia e expresións culturais reciben un tratamento moi específico relacionado cos contidos que son propios da historia de España. Ademais, as competencias lingüística, dixital e de aprender a aprender están presentes de maneira constante na súa vertente máis instrumental, e deben impregnar todo o que sexa posible o desenvolvemento curricular da materia.

O traballo competencial matemático e en ciencias e tecnoloxía trátase de xeito puntual. A competencia clave de sentido de iniciativa e espírito emprendedor debe estar moi presente nas vertentes máis actitudinais e competenciais da materia.

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, respectando os ritmos e os estilos de aprendizaxe, e tendo en conta a atención á diversidade. A materia de Historia de España permite desenvolver metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e da comunicación.

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 0: Como se escribe a Historia. Criterios comúns				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ i ▪ l ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B0.1. Método histórico. Fontes e perspectivas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B0.1. Localizar fontes primarias (históricas) e secundarias (historiográficas) en bibliotecas, internet, etc., e extraer información salientable sobre o tratado, valorando criticamente a súa fiabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB0.1.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística dun personaxe historicamente salientable, un feito ou un proceso histórico, e elabora unha breve exposición. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B0.2.3. Análise e comentario de fontes. A súa utilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B0.2. Elaborar mapas e liñas de tempo, localizando as fontes adecuadas, utilizando os datos proporcionados ou servíndose dos coñecementos xa adquiridos. ▪ B0.3. Comentar e interpretar fontes primarias (históricas) e secundarias (historiográficas), relacionando a súa información cos coñecementos previos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB0.2.1. Representa unha liña do tempo situando nunha ringleira os principais acontecementos relativos a determinados feitos ou procesos históricos. ▪ HEB0.3.1. Responde a cuestións propostas a partir de fontes históricas e historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ MCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B0.4. Mapas e liñas do tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B0.4. Recoñecer a utilidade das fontes para o/a historiador/a, á parte da súa fiabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB0.4.1. Distingue o carácter das fontes históricas non só como información, senón tamén como proba para responder ás preguntas que se formulan os/as historiadores/as. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC
Bloque 1. A Península Ibérica desde os primeiros humanos ata a desaparición da monarquía Visigoda (711)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Da prehistoria á monarquía visigoda: prehistoria (evolución do Paleolítico ao Neolítico; pintura cantábrica e levantina; importancia da metalurxia); configuración das áreas celta e ibérica (Tartesos, indoeuropeos e colonizadores orientais; cultura castrexa); Hispania romana (conquista e romanización da Península; legado cultural romano; exemplo galego); monarquía visigoda (ruralización da economía; poder da Igrexa e a nobreza). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Explicar as características dos principais feitos e procesos históricos da Península Ibérica desde a prehistoria ata a desaparición da monarquía visigoda, e identificar as súas causas e consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB1.1.1. Explica as diferenzas entre a economía e a organización social do Paleolítico e do Neolítico, e as causas do cambio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCS
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB1.1.2. Identifica as diferenzas entre unha imaxe de pintura cantábrica e outra de pintura levantina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB1.1.3. Describe os avances no coñecemento das técnicas metalúrxicas e explica as súas repercusións. ▪ HEB1.1.4. Resume as características principais do reino de Tartesos e cita as fontes históricas para o seu coñecemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB1.1.5. Explica o diferente nivel de desenvolvemento das áreas celta e ibérica en vésperas da conquista ro- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> mana en relación coa influencia recibida dos indoeuropeos, o reino de Tartesos e os colonizadores fenicios e gregos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB1.1.6. Debuxa un mapa esquemático da Península Ibérica e delimita nel as áreas ibérica e celta. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB1.1.7. Define o concepto de romanización e describe os medios empregados para levala a cabo HEB1.1.8. Resume as características da monarquía visigoda e explica por que alcanzou tanto poder a igrexa e a nobreza. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB1.1.10. Procura información de interese (en libros e internet) sobre o mantemento cultural e artístico do legado romano na España actual, e elabora unha breve exposición. HEB1.1.11. Representa unha liña do tempo desde 250 a.C. ata 711 d.C., e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CAA CSIEE
Bloque 2. A Idade Media: tres culturas e un mapa político en constante cambio (711-1474)				
<ul style="list-style-type: none"> d e h i n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Al-Andalus: conquista musulmá da Península; evolución política de Al-Andalus; revitalización económica e urbana; estrutura social; relixión, cultura e arte. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Explicar a evolución dos territorios musulmáns na Península, describindo as súas etapas políticas e os cambios económicos, sociais e culturais que introduciron. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB2.1.1. Explica as causas da invasión musulmá e da súa rápida ocupación da Península. HEB2.1.2. Representa unha liña do tempo desde 711 ata 1474 e sitúa nunha ringleira os principais acontecementos relativos a Al-Andalus e noutra os relativos aos reinos cristiáns. HEB2.1.3. Describe a evolución política de Al-Andalus. HEB2.1.4. Resume os cambios económicos, sociais e culturais introducidos polos musulmáns en Al-Andalus. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC CMCCT CAA CSC CCL CSC CCEC
<ul style="list-style-type: none"> d e 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Os reinos cristiáns do século XIII ao XV: evolución política; nacemento das Cortes. Os reinos cristiáns na baixa Idade Media (séculos XIV e XV); dife- 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Explicar a evolución e configuración política dos reinos cristiáns, en relación co proceso de reconquista e o concepto patrimonial da monarquía. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB2.2.1. Describe as grandes etapas e as causas xerais que conducen ao mapa político da Península Ibérica ao remate da Idade Media. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ i ▪ p 	<p>rente evolución e organización política das coroas de Castela, Aragón e Navarra. Proceso de reconquista e repoboación.</p>		<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB2.2.2. Explica a orixe das Cortes nos reinos cristiáns e as súas principais funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB2.2.3. Compara a organización política da coroa de Castela, a de Aragón e o reino de Navarra ao remate da Idade Media. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB2.2.4. Comenta o ámbito territorial e as características de cada sistema de repoboación, así como as súas causas e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Os reinos cristiáns na Idade Media: réxime señorial e sociedade estamental. Tensións sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Diferenciar as tres grandes fases da evolución económica dos reinos cristiáns durante toda a Idade Media (estancamento, expansión e crise), e sinalar os seus factores e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB2.3.1. Describe as grandes fases da evolución económica dos territorios cristiáns durante a Idade Media. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Os reinos cristiáns na Idade Media: do estancamento á expansión económica. Crises agraria e demográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Analizar a estrutura social dos reinos cristiáns e describir o réxime señorial e as características da sociedade estamental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB2.4.1. Explica a orixe e as características do réxime señorial e a sociedade estamental no ámbito cristián. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ m ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. O Camiño de Santiago. Unha cultura plural: cristiáns, musulmáns e xudeus. Manifestacións artísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Describir as relacións culturais de cristiáns, musulmáns e xudeus, e especificar as súas colaboracións e as influencias mutuas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB2.5.1. Describe o labor dos centros de tradución. ▪ HEB2.5.2. Procura información de interese (en libros e internet) sobre a importancia cultural e artística do Camiño de Santiago, e elabora unha breve exposición. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC
<p>Bloque 3. A formación da monarquía hispánica e a súa expansión mundial (1474-1700)</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Os Reis Católicos: unión dinástica de Castela e Aragón; reorganización do Estado; política relixiosa; conquista de Granada; descuberta de América; incorporación de Navarra; relacións con Portugal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Analizar o reinado dos Reis Católicos como unha etapa de transición entre a Idade Media e a Idade Moderna, e identificar as reminiscencias medievais e os feitos salientables que abren o camiño á modernidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.1.1. Define o concepto de unión dinástica aplicado a Castela e Aragón en tempos dos Reis Católicos e describe as características do novo Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.1.2. Explica as causas e as consecuencias dos fei- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ p			<p>tos máis relevantes de 1492.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.1.3. Analiza as relacións dos Reis Católicos con Portugal e os obxectivos que perseguían. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ h ▪ i	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Auxe do Imperio no século XVI: dominios de Carlos I e de Filipe II; modelo político dos Austrias; conflitos internos; conflitos relixiosos no seo do Imperio; conflitos exteriores; exploración e colonización de América e do Pacífico; política económica respecto a América; a revolución dos prezos e o custo do Imperio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Explicar a evolución e a expansión da monarquía hispánica durante o século XVI, diferenciando os reinados de Carlos I e Filipe II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.2.1. Compara os imperios territoriais de Carlos I e de Filipe II, e explica os problemas que provocaron. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.2.2. Explica a expansión colonial en América e no Pacífico durante o século XVI. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.2.3. Analiza a política respecto a América no século XVI e as súas consecuencias para España, Europa e a poboación americana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
▪ d ▪ e ▪ h ▪ i	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Crise e decadencia do Imperio no século XVII: os validos; expulsión dos mouriscos; proxectos de reforma de Olivares; guerra dos Trinta Anos e perda da hexemonía en Europa en favor de Francia; rebelións de Cataluña e Portugal en 1640; Carlos II e o problema sucesorio; crise demográfica e económica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Explicar as causas e as consecuencias da decadencia da monarquía hispánica no século XVII, relacionando os problemas internos, a política exterior e a crise económica e demográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.3.1. Describe a práctica do valemto e os seus efectos na crise da monarquía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.3.2. Explica os principais proxectos de reforma do Conde Duque de Olivares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.3.3. Analiza as causas da guerra dos Trinta Anos e as súas consecuencias para a monarquía hispánica e para Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.3.4. Compara e comenta as rebelións de Cataluña e Portugal de 1640. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.3.5. Explica os principais factores da crise demográfica e económica do século XVII, e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1474 ata 1700, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d, e, g, h, i, m, n, p. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Século de Ouro español: do Humanismo á Contrarreforma; Renacemento e Barroco na literatura e na arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Recoñecer as grandes achegas culturais e artísticas do Século de Ouro español, extraendo información de interese en fontes primarias e secundarias (en bibliotecas, internet, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB3.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre os seguintes pintores do Século de Ouro español: El Greco, Ribera, Zurbarán, Velázquez e Murillo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC
Bloque 4. España na órbita francesa: o reformismo dos primeiros Borbóns (1700-1788)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Cambio dinástico e Guerra de Sucesión: unha contenda civil e europea; a Paz de Utrecht e o novo equilibrio europeo; os pactos de familia con Francia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Analizar a Guerra de Sucesión española como contenda civil e europea, e explicar as súas consecuencias para a política exterior española e a nova orde internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.1.1. Explica as causas da Guerra de Sucesión Española e a composición dos bandos en conflito. ▪ HEB4.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1700 ata 1788, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. ▪ HEB4.1.3. Detalla as características da nova orde europea xurdida da Paz de Utrecht e o papel de España nela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Reformas institucionais: novo modelo de Estado; Administración en América; Facenda Real; relacións Igrexa-Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Describir as características do novo modelo de Estado, especificando o alcance das reformas promovidas polos primeiros monarcas da dinastía borbónica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.2.1. Define os decretos de nova planta e explica a súa importancia na configuración do novo Estado borbónico. ▪ HEB4.2.2. Elabora un esquema comparativo do modelo político dos Austrias e dos Borbóns. ▪ HEB4.2.3. Explica as medidas que adoptaron ou proxectaron os primeiros Borbóns para sanear a Facenda Real. ▪ HEB4.2.4. Describe as relacións Igrexa-Estado e as causas da expulsión dos xesuítas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Economía e política económica: recuperación demográfica; problemas da agricultura, a industria e o comercio; liberalización do comercio con América. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Comentar a situación inicial dos sectores económicos, detallando os cambios introducidos e os obxectivos da nova política económica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.3.1. Compara a evolución demográfica do século XVIII coa da centuria anterior. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ m ▪ p 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.3.2. Desenvolve os principais problemas da agricultura e as medidas impulsadas por Carlos III neste sector. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.3.3. Explica a política industrial da monarquía e as medidas adoptadas respecto ao comercio con América. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ D, e, h, i, m, p. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Engalaxe económica de Cataluña. Estancamento económico de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Explicar a engalaxe económica de Cataluña, en comparación coa evolución económica do resto de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.4.1. Especifica as causas da engalaxe económica de Cataluña no século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	B4.5. A Ilustración en España e Galicia: proxectistas, anovadores e ilustrados; despotismo ilustrado; novo concepto de educación; Sociedades Económicas de Amigos do País; prensa periódica.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Expor os conceptos fundamentais do pensamento ilustrado, identificando as súas vías de difusión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.5.1. Comenta as ideas fundamentais da Ilustración e define o concepto de despotismo ilustrado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB4.5.2. Razona a importancia das Sociedades Económicas de Amigos do País e da prensa periódica na difusión dos valores da Ilustración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC
Bloque 5. A crise do Antigo Réxime (1788-1833): Liberalismo fronte a Absolutismo				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Impacto da Revolución Francesa: relacións entre España e Francia; Guerra da Independencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Analizar as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata a Guerra da Independencia, e especificar en cada fase os principais acontecementos e as súas repercusións para España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.1.1. Resume os cambios que experimentan as relacións entre España e Francia desde a Revolución Francesa ata o comezo da Guerra de Independencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.1.2. Describe a Guerra da Independencia: as súas causas, a composición dos bandos en conflito e o desenvolvemento dos acontecementos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Primeiro intento de revolución liberal, Cortes de Cádiz e Constitución de 1812. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comentar o labor lexislador das Cortes de Cádiz, en relación co ideario do liberalismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.2.1. Compara as Cortes de Cádiz coas estamentais do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.2.2. Comenta as características esenciais da Constitución de 1812. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Reinado de Fernando VII: restauración do absolutismo; trienio liberal; reacción absolutista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Describir as fases do reinado de Fernando VII, e explicar os principais feitos de cada unha. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.3.1. Detalla as fases do conflito entre liberais e absolutistas durante o reinado de Fernando VII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.3.2. Define o carlismo e resume a súa orixe e os apoios con que contaba inicialmente. H ▪ EB5.3.3. Representa unha liña do tempo desde 1788 ata 1833 e sitúa nela os principais acontecementos históricos. ▪ HEB5.3.4. Representa nun esquema as diferenzas, en canto a sistema político e estrutura social, entre o Antigo Réxime e o réxime liberal burgués. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Emancipación da América española: protagonismo crioulo; fases do proceso; repercusións para España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Explicar o proceso de independencia das colonias americanas, diferenciando as súas causas e as súas fases, así como as repercusións económicas para España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.4.1. Explica as causas e o desenvolvemento do proceso de independencia das colonias americanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.4.2. Especifica as repercusións económicas para España da independencia das colonias americanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d, e, g, ha,i, l, m, n. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. A obra de Goya como testemuño da época. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Relacionar as pinturas e os gravados de Goya cos acontecementos deste período, e identificar nelas o reflexo da situación e os feitos contemporáneos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB5.5.1. Procura información de interese (en libros e internet) sobre Goya e elabora unha breve exposición sobre a súa visión da guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CSC ▪ CCEC
Bloque 6. A conflictiva construción do Estado liberal (1833-1874)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. O carlismo como derradeiro bastión absolutista: ideario e apoios sociais; as dúas primeiras guerras carlistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Describir o fenómeno do carlismo como resistencia absolutista fronte á revolución liberal, analizando os seus compoñentes ideolóxicos, as súas bases sociais, a súa evolución no tempo e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.1.1. Identifica o ámbito xeográfico do carlismo e explica o seu ideario e os seus apoios sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.1.2. Especifica as causas e consecuencias das dúas primeiras guerras carlistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.1.3. Representa unha liña do tempo desde 1833 ata 1874 e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Triunfo e consolidación do liberalismo no reinado de Isabel II: primeiros partidos políticos; protagonismo político dos militares; lexislación económica de signo liberal; nova sociedade de clases. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Analizar a transición definitiva do Antigo Réxime ao réxime liberal burgués durante o reinado de Isabel II, explicar o protagonismo dos militares e especificando os cambios políticos, económicos e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.2.1. Describe as características dos partidos políticos que xurdiron durante o reinado de Isabel II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.2.2. Resume as etapas da evolución política do reinado de Isabel II desde a súa minoría de idade, e explica o papel dos militares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.2.3. Explica as medidas de liberalización do mercado da terra levadas a cabo durante o reinado de Isabel II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.2.4. Compara as desamortizacións de Mendizábal e Madoz, e especifica os obxectivos dunha e outra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.2.5. Especifica as características da nova sociedade de clases e compáraa coa sociedade estamental do Antigo Réxime. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Proceso constitucional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Explicar o proceso constitucional durante o reinado de Isabel II, en relación coas correntes ideolóxicas dentro do liberalismo e a súa loita polo poder. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.3.1. Compara o Estatuto Real de 1834 e as Constitucións de 1837 e 1845. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Sexenio Democrático: revolución de 1868 e caída da monarquía isabelina; procura de alternativas políticas e monarquía de Amadeo I; primeira República; guerra de Cuba, terceira guerra carlista e insurrección cantonal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Explicar o Sexenio Democrático como período de procura de alternativas democráticas á monarquía isabelina, especificando os grandes conflitos internos e externos que desestabilizaron o país. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.4.1. Explica as etapas políticas do Sexenio Democrático. ▪ HEB6.4.2. Describe as características esenciais da Constitución democrática de 1869. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.4.3. Identifica os grandes conflitos do sexenio e explica as súas consecuencias políticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c,d,e,h,i,p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Inicios do movemento obreiro español: condicións de vida da poboación obreira e labrega; a Asociación Internacional de Traballadores e o xurdimento das correntes anarquista e socialista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Describir as condicións de vida das clases traballadoras e os inicios do movemento obreiro en España, en relación co desenvolvemento do movemento obreiro internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB6.5.1. Relaciona a evolución do movemento obreiro español durante o Sexenio Democrático coa do movemento obreiro internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 7. A Restauración Borbónica: implantación e afianzamento dun novo sistema político (1874-1902)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Teoría e realidade do sistema canovista: inspiración no modelo inglés; a Constitución de 1876 e o bipartidismo; quenda de partidos, caciquismo e fraude electoral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Explicar o sistema político da Restauración, distinguindo a súa teoría e o seu funcionamento real. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.1.1. Explica os elementos fundamentais do sistema político ideado por Cánovas. ▪ HEB7.1.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1876. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.1.3. Describe o funcionamento real do sistema político da Restauración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.1.4. Representa unha liña do tempo desde 1874 ata 1902 e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.2. Oposición ao sistema: catalanismo, nacionalismo vasco, rexionalismo galego e movemento obreiro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.2. Analizar os movementos políticos e sociais excluídos do sistema, especificando a súa evolución durante o período estudado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.2.1. Resume a orixe e a evolución do catalanismo, o nacionalismo vasco e o rexionalismo galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.2.2. Analiza as correntes ideolóxicas do movemento obreiro e labrego español, así como a súa evolución durante o derradeiro cuarto do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Éxitos políticos: estabilidade e consolidación do poder civil; liquidación do problema carlista; solución temporal do problema de Cuba. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.3. Describir os principais logros do reinado de Afonso XII e a rexencia de María Cristina, inferindo as súas repercusións na consolidación do novo sistema político. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.3.1. Compara o papel político dos militares no reinado de Afonso XII co das etapas precedentes do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.3.2. Describe a orixe, o desenvolvemento e as repercusións da terceira guerra carlista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. Perda das derradeiras colonias e crise de 1898: guerra de Cuba e con Estados Unidos; Tratado de París; rexeneracionismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. Explicar o desastre colonial e a crise do 98, identificando as súas causas e as súas consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.4.1. Explica a política española respecto ao problema de Cuba. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.4.2. Sinala os principais feitos do desastre colonial de 1898 e as consecuencias territoriais do Tratado de París. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB7.4.3. Especifica as consecuencias para España da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			crise do 98 nos ámbitos económico, político e ideolóxico.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCEC
Bloque 8. Continuidade e transformacións económicas no século XIX: un desenvolvemento insuficiente				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Lento crecemento da poboación: mantemento dun réxime demográfico antigo; excepción de Cataluña. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Explicar a evolución demográfica de España ao longo do século XIX, comparando o crecemento da poboación española no seu conxunto co de Cataluña e o dos países máis avanzados de Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.1.1. Identifica os factores do lento crecemento demográfico español no século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.1.2. Compara a evolución demográfica de Cataluña coa do resto de España no século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Economía española no XIX: agricultura protexida e estancada (efectos das desamortizacións; baixos rendementos); deficiente industrialización (industria téxtil catalá, siderurxia e a minaría); dificultades dos transportes (condicionamentos xeográficos; rede de ferrocarrís); comercio (proteccionismo fronte a librecambismo); finanzas (a peseta como unidade monetaria; desenvolvemento da banca moderna; problemas da Facenda; investimentos estranxeiros. O caso galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Analizar os sectores económicos e especificar a situación herdada, as transformacións de signo liberal e as consecuencias que se derivan delas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.1. Explica os efectos económicos das desamortizacións de Mendizábal e Madoz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.2. Especifica as causas dos baixos rendementos da agricultura española do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.3. Describe a evolución da industria téxtil catalá, a siderurxia e a minaría ao longo do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.4. Compara a revolución industrial española coa dos países máis avanzados de Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.5. Relaciona as dificultades do transporte e o comercio interior cos condicionamentos xeográficos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.6. Explica os obxectivos da rede ferroviaria e as consecuencias da lei xeral de ferrocarrís de 1855. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.7. Compara os apoios, os argumentos e as actuacións de proteccionistas e librecambistas ao longo do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.8. Explica o proceso que conduciu á unidade monetaria e á banca moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.9. Explica a reforma Mon-Santillán da Facenda pública e os seus efectos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB8.2.10. Especifica como os investimentos en España de Francia e de Inglaterra afectaron o modelo de desenvolvemento económico español durante o século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
Bloque 9. A crise do sistema da Restauración e a caída da monarquía (1902-1931)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Intentos de modernización do sistema: revisionismo político dos primeiros gobernos de Afonso XIII; oposición de republicanos e nacionalistas cataláns, vascos, galegos e andaluces. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Relacionar o rexeneracionismo xurdido da crise do 98 co revisionismo político dos primeiros gobernos, e especificar as súas actuacións máis importantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB9.1.1. Define en que consistiu o revisionismo político inicial do reinado de Afonso XIII, e as principais medidas adoptadas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB9.1.2. Representa unha liña do tempo desde 1902 ata 1931, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB9.1.3. Elabora un esquema cos factores internos e externos da quebra do sistema político da Restauración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Quebra do sistema: impacto dos acontecementos exteriores (intervención en Marrocos; I Guerra Mundial; Revolución Rusa); crecente axitación social (Semana Tráxica de Barcelona; crise xeral de 1917; "trienio bolchevique" en Andalucía). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Analizar as causas da quebra do sistema político da Restauración e identificar os factores internos e os externos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB9.2.1. Especifica a evolución das forzas políticas de oposición ao sistema: republicanos e nacionalistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB9.2.2. Explica as repercusións da I Guerra Mundial e da Revolución Rusa en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB9.2.3. Analiza as causas, os principais feitos e as consecuencias da intervención de España en Marrocos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			entre 1904 e 1927.	
			<ul style="list-style-type: none"> HEB9.2.4. Analiza a crise xeral de 1917: as súas causas, manifestacións e consecuencias. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> d e h i 	<ul style="list-style-type: none"> B9.3. Ditadura de Primo de Rivera: directorio militar e directorio civil; remate da guerra de Marrocos; caída da ditadura; afundimento da monarquía. 	<ul style="list-style-type: none"> B9.3. Explicar a ditadura de Primo de Rivera como solución autoritaria á crise do sistema, e describir as súas características, etapas e actuacións. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB9.3.1. Especifica as causas do golpe de estado de Primo de Rivera e os apoios con que contou inicialmente. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB9.3.2. Describe a evolución da ditadura de Primo de Rivera, desde o directorio militar ao directorio civil e o seu remate. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB9.3.3. Explica as causas da caída da monarquía. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> d, e, h, i, p 	<ul style="list-style-type: none"> B9.4. Crecemento económico e cambios demográficos no primeiro terzo do século: efectos da Guerra Mundial na economía española; intervencionismo estatal da ditadura; transición ao réxime demográfico moderno; movementos migratorios; transvasamento de poboación da agricultura á industria. 	<ul style="list-style-type: none"> B9.4. Explicar a evolución económica e demográfica no primeiro terzo do século XX, en relación coa situación herdada do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB9.4.1. Analiza os efectos da I Guerra Mundial sobre a economía española. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB9.4.2. Describe a política económica da ditadura de Primo de Rivera. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HEB9.4.3. Explica os factores da evolución demográfica de España no primeiro terzo do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
Bloque 10. A II República. A Guerra Civil nun contexto de crise internacional (1931-1939)				
<ul style="list-style-type: none"> d e h i 	<ul style="list-style-type: none"> B10.1. A II República como solución democrática ao afundimento do sistema da Restauración. 	<ul style="list-style-type: none"> B10.1. Explicar a II República como solución democrática ao afundimento do sistema político da Restauración, enmarcándoa no contexto internacional de crise económica e conflictividade social. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB10.1.1. Explica as causas que levaron á proclamación da II República e relaciona as súas dificultades coa crise económica mundial dos anos 30. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB10.1.2. Diferencia as forzas de apoio e oposición á República nos seus comezos, e describe as súas razóns e as principais actuacións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CSC
<ul style="list-style-type: none"> a b 	<ul style="list-style-type: none"> B10.2. Evolución política durante a II República: bienio reformista (Constitución de 1931; política de re- 	<ul style="list-style-type: none"> B10.2. Diferenciar as etapas da República ata o comezo da Guerra Civil, especificando os feitos e as actuacións princi- 	<ul style="list-style-type: none"> HEB10.2.1. Resume as reformas impulsadas durante o bienio reformista da República. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<p>formas; Estatuto de Cataluña; forzas de oposición á República); bienio radical-cedista (política restauradora e radicalización popular; revolución de Asturias); Fronte Popular (primeiras actuacións do Goberno; preparación do golpe militar).</p>	<p>pais en cada unha.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.2.2. Especifica as características esenciais da Constitución de 1931. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.2.3. Analiza o proxecto de reforma agraria: as súas razóns, o seu desenvolvemento e os seus efectos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.2.4. Compara as actuacións do bienio radical-cedista coas do bienio anterior. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.2.6. Explica as causas da formación da Fronte Popular e as actuacións tras o seu triunfo electoral, ata o comezo da guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Guerra Civil: sublevación e desenvolvemento da guerra; dimensión internacional do conflito; evolución das dúas zonas; consecuencias da guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Analizar a Guerra Civil, identificando as súas causas e as consecuencias, a intervención internacional e o curso dos acontecementos nas dúas zonas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.3.1. Especifica os antecedentes da Guerra Civil. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.3.2. Relaciona a Guerra Civil española co contexto internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.3.3. Compara a evolución política e a situación económica dos dous bandos durante a guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.3.4. Especifica os custos humanos e as consecuencias económicas e sociais da guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.3.5. Sintetiza nun esquema as grandes fases da guerra, desde o punto de vista militar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.3.6. Representa unha liña do tempo desde 1931 ata 1939, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ i ▪ m ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Idade de Prata da cultura española: da xeración do 98 á do 36. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Valorar a importancia da Idade de Prata da cultura española, e expor as achegas das xeracións e das figuras máis representativas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB10.4.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a Idade de Prata da cultura española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCEC
Bloque 11. A ditadura franquista (1939-1975)				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Características e evolución do franquismo: postguerra (grupos ideolóxicos e apoios sociais do franquismo; oscilantes relacións co exterior; configuración política do novo Estado; represión política; autarquía económica); anos do "desenvolvemento" (plans de desenvolvemento e o crecemento económico; transformacións sociais; reafirmación política do réxime; política exterior; crecente oposición ao franquismo); fin do franquismo (inestabilidade política; dificultades exteriores; efectos da crise económica internacional de 1973). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Analizar as características do franquismo e a súa evolución no tempo e especificar as transformacións políticas, económicas e sociais que se produciron, en relación coa cambiante situación internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB11.1.1. Elabora un esquema cos grupos ideolóxicos e os apoios sociais do franquismo na súa etapa inicial. ▪ HEB11.1.2. Diferencia etapas na evolución de España durante o franquismo, e resume os trazos esenciais de cada unha. ▪ HEB11.1.3. Explica a organización política do Estado franquista. ▪ HEB11.1.4. Explica as relacións exteriores, a evolución política e a situación económica de España desde o remate da Guerra Civil ata 1959. ▪ HEB11.1.5. Explica as relacións exteriores, a evolución política e as transformacións económicas e sociais de España desde 1959 ata 1973. ▪ HEB11.1.6. Especifica as causas da crise final do franquismo desde 1973. ▪ HEB11.1.7. Relaciona a evolución política do réxime cos cambios que se producen no contexto internacional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CAA

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HEB11.1.8. Explica a política económica do franquismo nas súas etapas e a evolución económica do país. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB11.1.9. Describe as transformacións que experimenta a sociedade española durante os anos do franquismo, así como as súas causas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB11.1.10. Especifica os grupos de oposición política ao réxime franquista e comenta a súa evolución no tempo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB11.1.11. Representa unha liña do tempo desde 1939 ata 1975, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CAA CSC
<ul style="list-style-type: none"> b, d, e, g, h, i, m, p. 	<ul style="list-style-type: none"> B11.2. Cultura española durante o franquismo: cultura oficial; cultura do exilio; cultura interior á marxe do sistema. 	<ul style="list-style-type: none"> B11.2. Describir a diversidade cultural do período, distinguindo as súas manifestacións. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB11.2.1. Procura información de interese (en libros e internet) e elabora unha breve exposición sobre a cultura do exilio durante o franquismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CD CSIEE CCEC
Bloque 12. Normalización democrática de España e integración en Europa (desde 1975)				
<ul style="list-style-type: none"> a b d e h i p 	<ul style="list-style-type: none"> B12.1. Transición á democracia: crise económica mundial; alternativas políticas ao franquismo, continuismo, reforma ou ruptura; o papel do Rei; a lei para a reforma política; primeiras eleccións democráticas. 	<ul style="list-style-type: none"> B12.1. Describir as dificultades da transición á democracia desde o franquismo nun contexto de crise económica, e explicar as medidas que permitiron a celebración das primeiras eleccións democráticas. 	<ul style="list-style-type: none"> HEB12.1.1. Explica as alternativas políticas que se propuñan tras a morte de Franco, e quen defendía cada unha. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB12.1.2. Describe o papel desempeñado polo Rei durante a transición. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB12.1.3. Describe as actuacións impulsadas polo presidente de Goberno Adolfo Suárez para a reforma política do réxime franquista: lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HEB12.1.4. Explica as causas e os obxectivos dos Pactos da Moncloa. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC

Historia de España. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c, d, e, h, i, p. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.2. Período constituínte: Pactos da Moncloa; pre-autonomías de Cataluña e o País Vasco; Constitución de 1978 e Estado das autonomías. O caso de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.2. Caracterizar o novo modelo de Estado democrático establecido na Constitución de 1978, especificando as actuacións previas encamiñadas a alcanzar o máis amplo acordo social e político. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.2.1. Explica o proceso de elaboración e aprobación da Constitución de 1978 e as súas características esenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.2.2. Describe como se estableceron as preautonomías de Cataluña e o País Vasco. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.3. Gobiernos constitucionais: problema do terrorismo; golpe de Estado frustrado de 1981; ingreso na OTAN; plena integración en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.3. Analizar a evolución económica, social e política de España desde o primeiro Goberno constitucional de 1979 ata a aguda crise económica iniciada en 2008, sinalando as ameazas máis salientables ás que se enfrenta e os efectos da plena integración en Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.3.1. Elabora un esquema coas etapas políticas desde 1979 ata a actualidade, segundo o partido no poder, e sinala os principais acontecementos de cada unha delas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.3.2. Comenta os feitos máis salientables do proceso de integración en Europa e as consecuencias para España desta integración. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.3.3. Analiza a evolución económica e social de España desde a segunda crise do petróleo en 1979 ata o comezo da crise financeira mundial de 2008. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.3.4. Analiza o impacto da ameaza terrorista sobre a normalización democrática de España, describe a xénese e evolución das organizacións terroristas que actuaron desde a transición democrática ata os nosos días (ETA, GRAPO, etc.) e reflexiona sobre outros temas relacionados: a cidadanía ameazada, os movementos asociados de vítimas, a mediación en conflitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.3.5. Representa unha liña do tempo desde 1975 ata os nosos días, e sitúa nela os principais acontecementos históricos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.4. Papel de España no mundo actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.4. Resumir o papel de España no mundo actual, especificando a súa posición na Unión Europea e as súas relacións con outros ámbitos xeopolíticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HEB12.4.1. Explica a posición e o papel da España actual na Unión Europea e no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC

Xeografía

Introdución

A xeografía ocúpase especificamente do espazo, as paisaxes e as actividades que se desenvolven sobre o territorio, e analiza a relación entre a natureza e a sociedade, así como as súas consecuencias. Ten como obxectivo a comprensión do territorio, produto da interrelación de múltiples factores, e, ademais, que o alumnado poida explicar a realidade xeográfica española, con especial atención ao territorio galego, como referente e identidade próxima. Grazas a este coñecemento adquirido, a xeografía pode transmitir a idea de responsabilidade dentro da sociedade, posto que o ser humano é o principal axente de transformación do medio natural: desta maneira, a materia de Xeografía participa moi profundamente na formación en valores no eido dos principios do desenvolvemento sustentable e o medio, como recurso escaso e non renovable.

O uso dos instrumentos propios desta disciplina (entre outros a cartografía, e imaxes ou estatísticas de distinto tipo) achega a posibilidade de analizar e realizar interpretacións globais, sistemáticas e integradas da realidade, identificar as unidades territoriais, as paisaxes, e os resultados da actividade humana para poder coñecer e comprender o espazo. Deste xeito, a materia de Xeografía proposta neste curso ten como obxectivos fundamentais dar unha interpretación global e interrelacionada de cada fenómeno xeográfico, e ofrecer os mecanismos que sirvan para dar respostas e explicacións aos problemas do territorio español; unhas aprendizaxes que leven á comprensión da coevolución socioecolóxica dos territorios.

A distribución de contidos que se propón pretende afianzar os coñecementos sobre xeografía adquiridos na ESO e, por outra banda, afondar no coñecemento da ciencia xeográfica para proporcionar as conexións con opcións posteriores.

A xeografía de España non pode concibirse só na diversidade que lle proporcionan as comunidades autónomas, senón que é necesario coñecer ademais as interdependencias que a vinculan co resto do mundo, en especial coa Unión Europea (UE), xa que estes aspectos teñen a súa tradución nos procesos de organización do territorio. Os conxuntos espaciais cos que o noso país se relaciona (UE, áreas xeograficamente próximas e outras zonas do mundo cuxos aspectos políticos, sociais e económicos manteñen relacións con España) inclúense nun tema final que contextualizará España nas súas relacións coa UE e co resto do mundo. Ademais, a través destes coñecementos rescátanse os aspectos aprendidos polo alumnado que non deben perderse.

Os primeiros temas conteñen os coñecementos básicos para a construción do coñecemento xeográfico do país e para explicar a variedade de paisaxes de España.

A materia é rica en achegas ao desenvolvemento competencial. A competencia clave matemática e, moi especialmente, as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía están moi presentes, xa que en xeografía se require abordar aprendizaxes de feitos e procedementos propios das ciencias da terra ou da estatística. Do mesmo xeito, as competencias sociais e cívicas reciben un tratamento moi específico relacionado cos contidos propios da xeografía como o desenvolvemento sustentable, que ademais é un elemento transversal ao longo da etapa. Pola súa banda, as competencias lingüística e dixital (fronte á realidade ineludible da universalización da cartografía dixital e o tratamento cotiá das imaxes satélite), e a de aprender a aprender están presentes de maneira constante na súa vertente máis instrumental e deben impregnar todo o que sexa posible o desenvolvemento curricular da materia. A competencia clave de sentido de iniciativa e espírito emprendedor debe estar moi presente nas vertentes máis actitudinais da competencia (saber ser) e na de coñecemento procedemental.

Finalmente, o tratamento metodolóxico da materia debe axustarse ao nivel competencial inicial do alumnado, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención á diversidade. A materia de Xeografía permite desenvolver metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de forma especial as tecnoloxías da información e da comunicación.

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A xeografía e o estudo do espazo xeográfico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Concepto de xeografía. Métodos e ferramentas propias da disciplina. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Recoñecer a peculiaridade do coñecemento xeográfico utilizando as súas ferramentas de análise e os seus procedementos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.1.1. Describe a finalidade do estudo da xeografía, e as principais ferramentas de análise e os seus procedementos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Características do espazo xeográfico. Concepto de paisaxe como resultado da interacción entre factores naturais e culturais. Desenvolvemento sustentable. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar o espazo xeográfico como tal nas súas diversas ocupacións, entendéndoo como centro de relacións humanas e sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.1. Identifica as paisaxes xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.2.2. Enumera e describe as características das paisaxes xeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Representación gráfica do espazo xeográfico a distintas escalas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Distinguir e analizar os tipos de planos e mapas con diferentes escalas, identificándoos como ferramentas de representación do espazo xeográfico 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.3.1. Utiliza adecuadamente as ferramentas características da ciencia xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Planos e mapas: compoñentes e análise. O mapa topográfico nacional a escala 1:50.000. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Analizar e comentar o mapa topográfico nacional E: 1/50.000. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.1. Extrae información do mapa topográfico mediante os procedementos de traballo do xeógrafo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.4.2. Extrae a información de mapas e planos de diferentes escalas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Técnicas cartográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Deseñar e comparar mapas sobre espazos xeográficos próximos utilizando os procedementos característicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.5.1. Identifica nunha paisaxe as diferenzas entre paisaxe natural e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Obtención e interpretación da información cartográfica. Imaxes de satélite. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Procurar, seleccionar e elaborar información de contido xeográfico obtida de fontes diversas, e presentala de xeito adecuado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB1.6.1. Analiza e extrae conclusións da observación dun plano e dun mapa, comentando as características do espazo xeográfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l				
Bloque 2. O relevo español: a súa diversidade xeomorfolóxica				
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B2.1. España e a súa singularidade xeográfica: unidade e diversidade.	▪ B2.1. Distinguir as singularidades do espazo xeográfico español establecendo os aspectos que lle confiren unidade e os elementos que ocasionan diversidade.	▪ XHB2.1.1. Debuxa e sinala sobre un mapa físico de España as unidades do relevo español, comentando as súas características.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B2.2. Relevo español: diversidade xeomorfolóxica. Localización dos principais accidentes xeográficos.	▪ B2.2. Describir os trazos do relevo español, situando e analizando as súas unidades de relevo.	▪ XHB2.2.1. Identifica e representa nun mapa os elementos do relevo que son similares e diferentes do territorio peninsular e insular.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B2.3. Evolución xeolóxica do territorio español como conformadora das diferentes morfoestruturas.	▪ B2.3. Definir o territorio español subliñando as diferenzas das unidades morfoestruturais.	▪ XHB2.3.1. Enumera e describe os principais trazos do relevo de España.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B2.4. Litoloxía peninsular e insular e formas de modelaxe.	▪ B2.4. Diferenciar a litoloxía de España, incidindo nas súas características e na modelaxe.	▪ XHB2.4.1. Clasifica as unidades do relevo español segundo as súas características xeomorfolóxicas.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B2.5. Identificación das unidades do relevo español peninsular e insular, e os trazos de cada unha.	▪ B2.5. Utilizar correctamente o vocabulario específico da xeomorfoloxía.	▪ XHB2.5.1. Describe sumariamente nun mapa a evolución xeolóxica e a conformación do territorio español.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g	▪ B2.6. Corte topográfico: realización e análise.	▪ B2.6. Procurar e seleccionar información do relevo obtido de fontes diversas (bibliográficas, cartográficas, internet ou traballos de campo), e presentala de xeito adecuado sin-	▪ XHB2.6.1. Realiza un corte topográfico e explica o relevo que reflicte.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 		lando os condicionamentos que o relevo pode impor.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Concepto de solo. Os solos en España: variedade edáfica e as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Identificar as características edáficas dos solos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.7.1. Enumera e describe os elementos constitutivos dos tipos de solo de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB2.7.2. Localiza nun mapa de España os tipos de solos peninsulares e insulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 3. A diversidade climática e a vexetación				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Clima e tempo atmosférico. Factores xeográficos, dinámica atmosférica e elementos do clima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Sinalar nun mapa de España os dominios climáticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.1.1. Localiza os climas nun mapa de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Dominios climáticos españois: as súas características e representación en climogramas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Distinguir os climas en España e comentar as súas características, sinalando os factores e os elementos que os compoñen, para diferenciarlos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.2.1. Describe e compara os climas en España, enumerando os factores e os elementos característicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Dominios climáticos españois: factores limitantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Distinguir os climas en España e a súa representación en climogramas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.3.1. Representa e comenta climogramas específicos de cada clima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Variabilidade climática. Temperatura e precipitación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Comentar a información climatolóxica que se deduce utilizando mapas de temperaturas ou precipitacións de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.4.1. Comenta as características dos climas españois a partir dos seus climogramas representativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Situacións sinópticas e tipos de tempo atmosférico en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Analizar os tipos de tempo atmosférico en España utilizando os mapas de superficie e de altura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.5.1. Enumera os trazos dos tipos de tempo atmosférico reflectidos nas estacións climatolóxicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.5.2. Identifica e interpreta nun mapa do tempo os elementos que explican os tipos de tempo atmosférico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Mapas do tempo, altura e superficie: análise e interpretación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Interpretar un mapa do tempo aplicando as características dos tipos de tempo peninsulares ou insulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XB33.6.1. Comenta un mapa do tempo de España distinguindo os elementos que explican o tipo de tempo característico da estación do ano correspondente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.7.1. Analiza como afecta a España o cambio climático. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Escenarios de cambio climático en diferentes dominios do territorio peninsular e insular. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo á diversidade climática de España utilizando as fontes dispoñibles, tanto de internet como de medios de comunicación social, ou bibliografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.7.2. Extrae conclusións ambientais, utilizando gráficos e estatísticas que reflicten as chuvias torrenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.8.1. Identifica nun mapa os dominios vexetais, e describe e comenta as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Factores xeográficos e características da vexetación. Rexións bioxeográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Identificar as rexións vexetais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.1. Ante unha paisaxe natural, identifica as formacións vexetais que aparecen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB3.9.2. Analiza razoadamente unha cliserie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
Bloque 4. A hidrografía				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Diversidade hídrica da península e das illas. Principais elementos hídricos nas paisaxes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Explicar a diversidade hídrica da Península Ibérica e nas illas, enumerando e localizando os tipos de elementos hídricos que se poden percibir coa observación da paisaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.1.1. Explica a diversidade hídrica en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Vertentes hidrográficas. Principais cuncas fluviais peninsulares. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Describir as cuncas fluviais españolas situándoas nun mapa e enumerando as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.2.1. Localiza nun mapa de España as principais cuncas fluviais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Réximes fluviais predominantes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Identificar os réximes fluviais máis característicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.3.1. Relaciona os réximes hídricos dos cursos fluviais coas posibilidades de aproveitamento hídrico en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Zonas húmidas en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Enumerar as zonas húmidas de España, localizalas nun mapa e comentar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.4.1. Localiza nun mapa as zonas húmidas españolas, e debate un aspecto de actualidade sobre este tema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Aproveitamento dos recursos hídricos: incidencia da seca e das chuvias torrenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Analizar o aproveitamento dos recursos hídricos en España, incluíndo as características de seca e das chuvias torrenciais do clima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.5.1. Sitúa nun mapa da rede hidrográfica española os grandes encoros, e deduce consecuencias, analizando tamén as características climáticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.5.2. Analiza e comenta gráficas e estatísticas que reflicten as épocas de seca en relación cun mapa de tipos de réximes fluviais dos ríos da Península Ibérica, e saca conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Augas subterráneas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo á hidroloxía española, incidindo na explotación das augas subterráneas, utilizando distintas fontes de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB4.6.1. Selecciona imaxes e novas xornalísticas que reflectan a desigualdade hídrica española e a súa interacción coas actividades humanas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 5. As paisaxes naturais e as relacións entre natureza e sociedade				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Paisaxes naturais españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Describir e reflectir nun mapa as paisaxes naturais españolas, identificando os seus trazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.1.1. Distingue as características dos grandes conxuntos paisaxísticos españois. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.1.2. Localiza no mapa as paisaxes naturais españolas e identifica as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Influencia do medio na actividade humana. Políticas favorecedoras do patrimonio natural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Relacionar o medio natural coa actividade humana, describindo casos de modificación do medio polo ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.2.1. Identifica e formula os problemas suscitados pola interacción entre persoa e natureza sobre as paisaxes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.2.2. Analiza algún elemento lexislador correctivo da acción humana sobre a natureza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Os medios humanizados e a súa interacción no espazo xeográfico. Paisaxes culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Describir os espazos humanizados e enumerar os seus elementos constitutivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.3.1. Diferencia as paisaxes humanizadas das naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Aproveitamento sustentable do medio físico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo ás paisaxes naturais e as relacións entre natureza e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.4.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia do medio na acti- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 		<p>sociedade, utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet como en bibliografía ou medios de comunicación social.</p>	<p>vidade humana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.4.2. Selecciona e analiza a partir de distintas fontes de información novas xornalísticas ou imaxes nas que se perciba a influencia das persoas sobre o medio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.4.3. Obtén e analiza a información que apareza nos medios de comunicación social referida á destrución do medio natural por parte do ser humano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Variedades de paisaxes naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Comparar imaxes das variedades de paisaxes naturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB5.5.1. Diferencia as paisaxes naturais españolas a partir de fontes gráficas e comenta imaxes representativas de cada unha das variedades de paisaxes naturais localizadas en medios de comunicación social, internet ou outras fontes bibliográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 6. A poboación española				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Fontes para o estudo da poboación. Procedementos de análise en demografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Identificar as fontes para o estudo da poboación establecendo os procedementos que permiten estudar casos concretos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.1.1. Utiliza as ferramentas de estudo da poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Evolución histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Comentar gráficos e taxas que amosen a evolución da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.1. Comenta a pirámide actual de poboación española e compáraa con algunha dun período anterior ou de previsións futuras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.2.2. Distingue as pirámides de poboación na súa evolución histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Movements naturais de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Caracterizar a poboación española identificando os 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.3.1. Aplica a teoría da transición demográfica ao 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 		<p>movementos naturais.</p>	<p>caso español.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.3.2. Elixo datos e taxas demográficas que amosen a configuración da poboación dun territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Distribución territorial da poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Diferenciar a densidade de poboación no espazo peninsular e insular, explicando a distribución de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.4.1. Comenta o mapa da densidade de poboación actual en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d, e, g, i, l. l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Migracións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.5. Explicar a distribución da poboación española identificando as migracións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.5.1. Explica os procesos migratorios antigos que afectan a España. ▪ XHB6.5.2. Identifica e analiza as migracións recentes. ▪ XHB6.5.3. Explica as relacións entre comunidades autónomas en relación coas migracións interiores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Mapa da distribución da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.6. Analizar a poboación das comunidades autónomas, definindo a súa evolución e a problemática de cada unha. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.6.1. Compara e comenta a poboación das rexións que medran e as que diminúen a súa poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Mapa de densidade da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.7. Comentar un mapa da densidade de poboación de España, analizando a súa estrutura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.7.1. Analiza un gráfico da estrutura da poboación española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Conformación do espazo demográfico actual. Definición e cálculo de taxas demográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Analizar as pirámides de poboación das comunidades autónomas, incidindo no caso galego, e comentar as súas peculiaridades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB6.8.1. Resolve problemas de demografía referidos ao cálculo de taxas de poboación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ l				
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B6.9. Diversidades rexionais. Estrutura, problemática actual e posibilidades de futuro da poboación española. Realidade demográfica galega.	▪ B6.9. Explicar as perspectivas de poboación española e a ordenación do territorio.	▪ XHB6.9.1. Selecciona e analiza información sobre as perspectivas de futuro da poboación española.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B6.10. Ordenación do territorio. Peso do factor demográfico.	▪ B6.10. Obter e seleccionar información de contido demográfico utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet como noutras fontes de información.	▪ XHB6.10.1. Presenta e defende información sobre a poboación española salientando os aspectos máis significativos, utilizando gráficos, mapas, pirámides, etc., nunha presentación informática ou en exposicións en directo.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 7. O espazo rural e as actividades do sector primario				
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l	▪ B7.1. Peso das actividades agropecuarias, forestais e pesqueiras no PIB. Poboación activa.	▪ B7.1. Describir as actividades agropecuarias e forestais, especificando as características de España.	▪ XHB7.1.1. Identifica as actividades agropecuarias e forestais.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			▪ XHB7.1.2. Diferencia as actividades do sector primario doutras actividades económicas.	▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p	▪ B7.2. Aspectos naturais e históricos que explican os factores agrarios.	▪ B7.2. Distinguir as paisaxes agrarias, a súa morfoloxía e as súas estruturas, establecendo as súas características.	▪ XHB7.2.1. Sitúa nun mapa a distribución dos principais aproveitamentos agrarios.	▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			▪ XHB7.2.2. Achega os aspectos do pasado histórico que incidiron nas estruturas agrarias españolas.	▪ CAA ▪ CCL
▪ d ▪ e	▪ B7.3. Elementos que conforman as paisaxes agrarias. Paisaxes agrarias de España: características.	▪ B7.3. Analizar adecuadamente unha paisaxe rural distinguindo o terreo de labor, os bosques e o hábitat.	▪ XHB7.3.1. Selecciona e comenta imaxes que poñen de manifesto as características das paisaxes agrarias es-	▪ CMCCT ▪ CAA

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 			pañolas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. Estrutura da propiedade e tenencia da terra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.4. Comprender a evolución da estrutura da propiedade e identificar formas de tenza da terra. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.4.1. Define historicamente, de forma sumaria, a estrutura da propiedade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.5. Explotacións agrarias: características. Tipos de agricultura: coexistencia de formas avanzadas e tradicionais. Transformacións agroindustriais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.5. Explicar o sector agrario español tendo en conta as súas estruturas da propiedade e as características das súas explotacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.5.1. Identifica e analiza as características das paisaxes agrarias españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.6. Políticas de reforma agraria. Situación española do sector no contexto da Unión Europea. Política Agraria Común (PAC). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.6. Explicar a situación do sector agrario español tendo en conta o contexto europeo e as políticas da Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.6.1. Achega datos ou gráficos de aspectos estruturais que expliquen o dinamismo dun sector agrario dado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.6.2. Comenta textos xornalísticos que expliquen a situación española na PAC. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.7. Actividade pesqueira: localización, características e problemas. Análise dos aspectos físicos e humanos que conforman o espazo pesqueiro. Caso galego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.7. Analizar a actividade pesqueira, e definir as súas características e os seus problemas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.7.1. Establece as características e as peculiaridades da actividade pesqueira española e galega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.7.2. Selecciona e analiza novas xornalísticas que tratan problemas pesqueiros e identifica a súa orixe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.8. Silvicultura: características e desenvolvemento no territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.8. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo ao espazo rural, silvícola ou pesqueiro, utilizando 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB7.8.1. Confecciona gráficos comparativos do peso específico no PIB das actividades agrarias, gandeiras, fo- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 		fontes dispoñibles en internet, en medios de comunicación social ou na bibliografía.	restal e pesqueiras españolas fronte a outros sectores de actividade.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
Bloque 8. As fontes de enerxía e o espazo industrial				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Proceso de industrialización español: características e breve evolución histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.1. Analizar o proceso de industrialización español establecendo as características históricas que conducen á situación actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.1.1. Selecciona e analiza información sobre os problemas e a configuración da industria española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.1.2. Establece un eixe cronolóxico para explicar a evolución histórica da industrialización española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.1.3. Selecciona e analiza imaxes que amosen a evolución histórica da industria española nunha zona concreta ou dun sector concreto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Localización das fontes de enerxía en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.2. Relacionar as fontes de enerxía e a industrialización, e describir as súas consecuencias en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.2.1. Relaciona o nacemento da industria e a localización de fontes de enerxía e materias primas en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CDC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Achega ao PIB da industria. Poboación activa. Deficiencias e problemas do sector industrial español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.3. Coñecer os factores da industria en España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.3.1. Enumera as características da industria española e as súas diferenzas rexionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.3.2. Confecciona e analiza gráficas e estatísticas que expliquen as producións industriais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Elementos das paisaxes industriais. Tipoloxías 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.4. Identificar e comentar os elementos dunha paisaxe in- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.4.1. Analiza e comenta paisaxes de espazos indus- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	de paisaxes.	dustrial dada.	triais.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.5. Rexións industriais e eixes de desenvolvemento de España: importancia das políticas territoriais no sector. Planificación e perspectivas de futuro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.5. Describir os eixes de desenvolvemento industrial sobre un mapa, establecendo as súas características e as posibilidades de rexeneración e cambio no futuro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.5.1. Sinala nun mapa os asentamentos industriais máis importantes, distinguindo entre os sectores industriais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.5.2. Localiza e describe as rexións industriais e os eixes de desenvolvemento industrial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.5.3. Describe os eixes ou focos de desenvolvemento industrial, e as súas perspectivas de futuro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.6. Influencia da política da Unión Europea na configuración da industria española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B8.6. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo ao espazo industrial español e a influencia nel da política industrial europea, utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet, como na bibliografía ou nos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB8.6.1. Describe as políticas industriais da Unión Europea e a súa influencia nas españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 9. O sector servizos				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Terciarización da economía española: influencia no PIB. Poboación activa do sector terciario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.1. Analizar a terciarización da economía española establecendo as súas características e a influencia no produto interior bruto, e utilizar correctamente a terminoloxía do sector servizos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.1.1. Identifica as características do sector terciario español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Análise dos servizos e distribución no territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.2. Identificar a presenza dos servizos no territorio, analizando a súa distribución e o impacto no medio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.2.1. Explica a incidencia do sector servizos para a economía española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Sistema de transportes en España. Impacto das infraestruturas sobre o espazo xeográfico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.3. Explicar o sistema de transporte en España, distinguindo a articulación territorial que configura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.1. Describe como se articulan os medios de comunicación máis importantes de España (ferrocarrís, estradas, portos e aeroportos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.2. Comenta sobre un mapa de transportes a transcendencia que este sector ten para articular o territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.3. Describe e analiza mapas que reflectan un sistema de transporte determinado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.4. Distingue nun mapa os principais nodos de transporte español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.3.5. Resolve problemas formulados nun caso específico sobre vías de comunicación no noso país. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Desenvolvemento comercial: características, evolución e distribución territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.4. Describir o desenvolvemento comercial e a ocupación territorial que impón, e establecer as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.4.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento comercial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Espazos turísticos: características e evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.5. Localizar nun mapa os espazos turísticos, e enumerar as súas características e as desigualdades rexionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.5.1. Analiza e explica as desigualdades do espazo turístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Outras actividades terciarias: sanidade, educación, finanzas e servizos públicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.6. Obter e seleccionar información de contido xeográfico relativo á actividade ou ao espazo do sector servizos español, utilizando fontes en que estea dispoñible, tanto en internet como na bibliografía ou nos medios de comunicación social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.6.1. Comenta gráficas e estatísticas que expliquen o desenvolvemento turístico español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.6.2. Explica como articulan o territorio outras actividades terciarias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.6.3. Analiza e comenta imaxes do espazo destinado a transportes, comercial ou outras actividades do sector servizos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.7. Transformacións das paisaxes nas zonas turísticas. Caso do litoral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B9.7. Identificar e comentar unha paisaxe transformado por unha importante zona turística. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB9.7.1. Confecciona esquemas para analizar a influencia do sector servizos na economía e no emprego en España, a partir de imaxes que reflectan o seu impacto nunha paisaxe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD ▪ CSC
Bloque 10. O espazo urbano				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Concepto de cidade e a súa influencia na ordenación do territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.1. Definir a cidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.1.1. Define cidade e achega exemplos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Morfoloxía e estrutura urbanas. Análise socioeconómica e política a través do plano da cidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.2. Analizar e comentar planos de cidades, distinguindo os seus trazados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.2.1. Analiza e explica o plano da cidade máis próxima ao lugar de residencia, ou a máis significativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Planificacións urbanas. Instrumentos do pla- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.3. Identificar o proceso de urbanización e enumerar as 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.3.1. Identifica as características do proceso de ur- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	neamento.	súas características e as planificacións internas.	banización.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.3.2. Explica e propón exemplos de procesos de planificación urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Características do proceso de urbanización. Áreas de influencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.4. Analizar a morfoloxía e a estrutura urbana, e extraer conclusións da pegada da historia e a súa expansión espacial, reflexo da evolución económica e política da cidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.4.1. Señala a influencia histórica no plano das cidades españolas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.4.2. Explica a morfoloxía urbana e sinala as partes dunha cidade sobre un plano desta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Características da paisaxe urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.5. Analizar e comentar unha paisaxe urbana. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.5.1. Comenta unha paisaxe urbana a partir dunha fonte gráfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.5.2. Selecciona e analiza imaxes que expliquen a morfoloxía e a estrutura urbana dunha cidade coñecida. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. Usos do solo urbano. Ordenación territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.6. Identificar o papel das cidades na ordenación do territorio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.6.1. Explica a xerarquización urbana española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. Rede urbana española. Características do proceso de crecemento espacial das cidades. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.7. Describir a rede urbana española e comentar as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.7.1. Describe e analiza as influencias mutuas entre a cidade e o espazo que a rodea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. Sistema urbano español: desenvolvemento sustentable. Cidades saudables. O territorio como recurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B10.8. Obter, seleccionar e analizar información de contido xeográfico relativo ao espazo urbano español, utilizando fontes en que estea dispoñible, en internet, nos medios de comunicación social ou na bibliografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB10.8.1. Selecciona e analiza novas xornalísticas que amosen a configuración e a problemática do sistema urbano español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
Bloque 11. Formas de organización territorial				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Organización territorial de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.1. Describir a organización territorial española analizando a estrutura local, autonómica e estatal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.1.1. Localiza e explica nun mapa a organización territorial española, partindo do concello e da comunidade autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d, e, g, i, l. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Influencia da historia e da Constitución de 1978 no deseño territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.2. Explicar a organización territorial española e establecer a influencia da historia e da Constitución de 1978, mediante o emprego de mapas históricos e actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.2.1. Explica a ordenación territorial española a partir de mapas históricos e actuais. ▪ XHB11.2.2. Caracteriza a ordenación territorial establecida pola Constitución de 1978. ▪ XHB11.2.3. Compara a ordenación territorial actual e a da primeira metade do século XX. ▪ XHB11.2.4. Distingue e enumera as comunidades autónomas, as principais cidades en cada unha e os países fronteirizos de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Desequilibrios e contrastes territoriais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.3. Analizar a organización territorial española e describir os desequilibrios e os contrastes territoriais, así como os mecanismos correctores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.3.1. Enumera os desequilibrios e os contrastes territoriais existentes na organización territorial española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.4. Comunidades Autónomas: políticas rexionais e de cohesión territorial. Comunidade Autónoma de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.4. Describir a transcendencia das comunidades autónomas e definir as políticas territoriais que levan a cabo, incidindo no caso de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.4.1. Explica as políticas territoriais que practican as comunidades autónomas en aspectos concretos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l ▪ p 				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.5. A cuestión territorial na España das autonomíaas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B11.5. Obter, seleccionar e analizar información de contido xeográfico relativo ás formas de organización territorial en España, utilizando fontes en que estea dispoñible en internet, nos medios de comunicación social ou na bibliografía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.5.1. Distingue os símbolos que diferencian as comunidades autónomas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB11.5.2. Explica razoadamente os trazos esenciais das políticas territoriais autonómicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
Bloque 12. España en Europa e no mundo				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.1. España: situación xeográfica; posición e localización dos territorios que conforman a unidade e a diversidade política. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.1. Definir a situación xeográfica de España no mundo, establecendo a súa posición e localizando os seus territorios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.1.1. Localiza nun mapa as grandes áreas xeoeconómicas e sinala aquelas coas que España ten máis relación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.1.2. Identifica aspectos salientables de España na situación mundial. ▪ XHB12.1.3. Localiza a situación española entre as grandes áreas xeoeconómicas mundiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.2. España en Europa. Estrutura territorial. Contrastes físicos e socioeconómicos de Europa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.2. Describir o continente europeo distinguindo a súa estrutura territorial e os contrastes físicos e socioeconómicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.2.1. Explica a posición de España na Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.3. Posición de España na Unión Europea. Políticas rexionais e de cohesión territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.3. Identificar a posición de España na Unión Europea, enumerando as políticas rexionais e de cohesión territorial que se practican en Europa e que afectan a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.3.1. Extrae conclusións das medidas que a Unión Europea toma en política rexional e de cohesión territorial que afectan a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.3.2. Comenta novas xornalísticas ou textos que explican a posición de España na Unión Europea. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Xeografía. 2º de bacharelato.				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.4. España no mundo. Globalización e diversidade no mundo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.4. Definir a globalización e explicar os seus trazos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.4.1. Identifica e describe os trazos da globalización con exemplificacións que afecten a España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.5. Procesos de mundialización e desigualdades territoriais. Grandes eixes mundiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.5. Comparar os procesos de mundialización e diversidade territorial, resumindo as características de ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.5.1. Confecciona cadros comparativos da aplicación a casos concretos dos conceptos de mundialización e de diversidade territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.6. Posición de España nas áreas socioeconómicas e xeopolíticas mundiais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B12.6. Explicar as repercusións da inclusión de España en espazos socioeconómicos e xeopolíticos continentais e mundiais, utilizando fontes diversas baseadas en material bibliográfico ou en liña e en opinións expostas nos medios de comunicación social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ XHB12.6.1. Explica as repercusións da inclusión de España en espazos xeopolíticos e socioeconómicos continentais e mundiais a partir de distintas fontes de información xeográfica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CAA ▪ CCL ▪ CD

Historia da Arte

Introdución

Historia da Arte ten por obxecto de estudo a obra de arte como produto resultante da intelixencia, da creatividade e da actuación humanas, que se manifestaron de xeito diferente nas diversas sociedades e culturas ao longo do tempo. O estudo da historia da arte débelle achegar ao alumnado os coñecementos necesarios para a análise, a interpretación e a valoración da arte a través da linguaxe das formas e do pensamento visual. A obra de arte, xunto con outras fontes de coñecemento histórico, constitúe un valioso testemuño para coñecer a mentalidade, a cultura e a evolución das sociedades: é, daquela, imprescindible estudala no seu contexto histórico, social e cultural, incidindo á vez no feito de que as obras artísticas poden perdurar a través do tempo con usos e funcións sociais diferentes en cada época. Tampouco hai que esquecer que na sociedade actual, altamente tecnificada, o ámbito das artes plásticas tradicionais se viu agrandado coa chegada doutras manifestacións procedentes das novas tecnoloxías e dos medios de comunicación visual, de maneira que o universo da imaxe forma parte da nosa realidade cotiá.

Propónse unha selección que permita unha aproximación xeral ao desenvolvemento da arte occidental, desde o nacemento do clasicismo na antigüidade grecorromana ata a arte contemporánea. Neste sentido, resulta preferible centrar o estudo nas características esenciais dos períodos, estilos ou correntes máis significativos da arte occidental, así como na súa evolución, a través da análise dun número limitado de obras representativas ou nomeadamente salientables, aínda que iso obrigue a renunciar de antemán a certos/as artistas e obras de interese indiscutible.

A complexidade dos factores que interveñen na creación da obra de arte e a especificidade de cada linguaxe artística esixen utilizar un método de análise que integre distintas perspectivas, entre as que poden sinalarse, polo menos, a formal, a sociolóxica e a iconolóxica. A perspectiva formal oríentase a ver, recoñecer e valorar a materialidade das formas artísticas como unha linguaxe específica, a descubrir os seus procesos e as técnicas de creación, a función ou as funcións para as que foron creadas, así como as concepcións estéticas que manifestan. A perspectiva sociolóxica aborda a relación entre os/as artistas e a os/as clientes, as persoas destinatarias da obra, as formas de patrocinio, a consideración social do/da artista, ou a demanda e o consumo de arte. Canto á perspectiva iconolóxica, parte da análise iconográfica para indagar no significado último que o/a autor/a da obra pretende transmitir.

O coñecemento da historia da arte consolida nos alumnos e nas alumnas certos valores e actitudes fundamentais, como a tolerancia e o respecto polos valores e as crenzas das demais persoas, a capacidade de satisfacción ante a contemplación da arte, o respecto pola creación artística, aínda que non exento de espírito crítico, e de forma moi especial a valoración do patrimonio artístico e a responsabilidade da súa conservación, xa que se trata dun legado que se lles debe transmitir ás xeracións futuras. A materia é, xa que logo, rica en achegas ao coñecemento competencial. A competencia clave de conciencia e expresións culturais recibe un tratamento moi específico, relacionado cos contidos que son propios da historia da arte. A competencia social e cidadá desenvólvese tamén en tanto que a arte reflicte as ideo-

loxías, as estruturas económicas e políticas e as formas de organización social que conforman as sociedades. Ademais, as competencias lingüística, dixital e de aprender a aprender están presentes de maneira constante na súa vertente máis instrumental, e deben impregnar todo o que sexa posible o desenvolvemento curricular da materia. A competencia clave de sentido de iniciativa e espírito emprendedor debe estar moi presente nas vertentes máis actitudinais e procedementais da materia.

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, respectando os distintos ritmos e estilos de aprendizaxe e tendo en conta a atención á diversidade. Historia da Arte permite desenvolver metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, e integrando de xeito especial as TIC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Raíces da arte europea: o legado da arte clásica				
▪ n	▪ B1.1. Grecia, creadora da linguaxe clásica: principais manifestacións.	▪ B1.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte grega, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB1.1.1. Explica as características esenciais da arte grega e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB1.1.2. Define o concepto de orde arquitectónica e compara as tres ordes da arquitectura grega.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB1.1.3. Describe os tipos de templo grego, con referencia ás características arquitectónicas e a decoración escultórica.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB1.1.4. Describe as características do teatro grego e a función das súas partes.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB1.1.5. Explica a evolución da figura humana masculina na escultura grega a partir do "Kouros" de Anavysos, o "Doríforo" (Policleto) e o "Apoxiomenos" (Lisipo).	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B1.2. A función social da arte en Grecia.	▪ B1.2. Explicar a función social da arte grega, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as rela-	▪ HAB1.2.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte grega, e a consideración social da arte e dos/das	▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		cións entre eles.	artistas.	▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Comentario de obras de arte: Grecia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte grega, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas gregas: Partenón, Tribuna das Cariátides do Erecteion, templo de Atenea Niké e teatro de Epidauro. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas gregas: Kouros de Anavysos, Auriga de Delfos, Discóbolo (Mirón), Doríforo (Policleto), unha metopa do Partenón (Fidias), Hermes con Dioniso neno (Praxíteles), Apoxiomenos (Lisipo), Vitoria de Samotracia, Venus de Milo e friso do altar de Zeus en Pérgamo (detalle de Atenea e Gea). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Visión do clasicismo en Roma. A arte na Hispania romana e na Gallaecia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte romana, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.1. Explica as características esenciais da arte romana e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.2. Especifica as achegas da arquitectura romana en relación coa grega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.3. Describe as características e funcións dos principais tipos de edificio romanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.4. Compara o templo e o teatro romanos cos respectivos gregos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.5. Explica os trazos principais da cidade romana a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.6. Especifica as innovacións da escultura romana en relación coa grega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.4.7. Describe as características xerais dos mosai- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			cos e a pintura en Roma a partir dunha fonte histórica ou historiográfica.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Función social da arte en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Explicar a función social da arte romana, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.5.1. Especifica quen eran os/as principais clientes da arte romana, e a consideración social da arte e dos/das artistas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Comentario de obras de arte: Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte romana, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.6.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas romanas: Maison Carrée de Nimes, Panteón de Roma, teatro de Mérida, Coliseo de Roma, basílica de Maxencio e Constantino en Roma, ponte de Alcántara, acueduto de Segovia, arco de Tito en Roma e columna de Traxano en Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.6.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas romanas: Augusto de Prima Porta, estatua ecuestre de Marco Aurelio, relevo do Arco de Tito (detalle dos soldados co candelabro e outros obxectos do Templo de Xerusalén) e relevo da columna de Traxano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Traballo de investigación sobre historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.7.1. Realiza un traballo de investigación sobre Fídias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.7.2. Realiza un traballo de investigación sobre o debate acerca da autoría grega ou romana do grupo escultórico de "Laocoonte e os seus fillos". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Conservación do patrimonio: arte grecorromana 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Respectar as creacións artísticas da Antigüidade grecorromana, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio escaso e insubstituíble que cómpre conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB1.8.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte antiga que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 2. Nacemento da tradición artística occidental: a arte medieval				

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n	▪ B2.1. Achega cristiá na arquitectura e na iconografía.	▪ B2.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte paleocristiá, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB2.1.1. Explica as características esenciais da arte paleocristiá e a súa evolución no tempo a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.1.2. Describe a orixe, a características e a función da basílica paleocristiá.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			▪ HAB2.1.3. Describe as características e función dos baptisterios, mausoleos e "martirios" paleocristiáns, e as súas partes.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B2.2. Arte bizantina.	▪ B2.2. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte bizantina, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB2.2.1. Explica as características esenciais da arte bizantina a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.2.2. Explica a arquitectura bizantina a través da igrexa de Santa Sofía de Constantinopla.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.2.3. Describe as características do mosaico bizantino e dos temas iconográficos do Pantocrátor e a Virxe e a Déesis, así como a súa influencia na arte occidental.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B2.3. Comentario de obras de arte bizantina	▪ B2.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte bizantina, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB2.3.1. Identifica, analiza e comenta o mosaico do Cortexo da emperatriz Teodora en San Vital de Rávena.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n ▪ p	▪ B2.4. Arte prerrománica.	▪ B2.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte prerrománica, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	▪ HAB2.4.1. Define o concepto de arte prerrománica e especifica as súas manifestacións en España e en Galicia.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB2.4.2. Identifica e clasifica razoadamente no seu estilo as seguintes obras: San Pedro da Nave (Zamora), Santa María do Naranco (Oviedo), San Miguel da Escalada (León), Santa Comba de Bande e San Miguel de Cela-	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			nova (Ourense).	
▪ n	▪ B2.5. Configuración e desenvolvemento da arte románica. Igrexas e mosteiros. Iconografía románica.	▪ B2.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB2.5.1. Describe as características xerais da arte románica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.5.2. Describe as características e as función das igrexas e dos mosteiros na arte románica.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			▪ HAB2.5.3. Explica as características da escultura e a pintura románicas, con especial referencia á iconografía.	▪ CCEC ▪ CCL
▪ n	▪ B2.6. Función social da arte románica.	▪ B2.6. Explicar a función social da arte románica, especificando o papel de clientes e artistas, e as relacións entre eles.	▪ HAB2.6.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte románica.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B2.7. Comentario de obras de arte románica.	▪ B2.7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte románica, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB2.7.1. Identifica, analiza e comenta as esculturas románicas do Xuízo Final no tímpano de Santa Fe de Conques (Francia).	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B2.8. Achega do Gótico: expresión dunha cultura urbana. A catedral e a arquitectura civil. Modalidades escultóricas. Pintura italiana e flamenga, orixe da pintura moderna.	▪ B2.8. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte gótica, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB2.8.1. Describe as características xerais da arte gótica a partir de fontes históricas ou historiográficas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.8.2. Describe as características e a evolución da arquitectura gótica e especifica os cambios introducidos respecto á románica.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.8.3. Describe as características e a evolución da escultura gótica, e especifica as súas diferenzas tipolóxicas, formais e iconográficas respecto á escultura románica.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB2.8.4. Recoñece e explica as innovacións da pintura de Giotto e do Trecento italiano respecto á pintura románica e bizantina.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.8.5. Explica as innovacións da pintura flamenga do século XV e cita algunhas obras dos seus principais representantes. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.9. Función social da arte gótica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.9. Explicar a función social da arte gótica, especificando o papel desempeñado por clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.9.1. Especifica as relacións entre artistas e clientes da arte gótica, e a súa variación respecto ao románico. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC CAA
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B2.10. Comentario de obras de arte gótica. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.10. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte gótica, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental da catedral de Reims, interior da planta superior da Sainte Chapelle de París. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.10.2. Identifica, analiza e comenta o grupo da Anunciación e a Visitación da catedral de Reims. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas góticas: escena de "A fuxida a Exipto", de Giotto, na Capela Scrovegni de Padua, "Matrimonio Arnolfini", de Jan Van Eyck, "O descendemento da cruz", de Roger van der Weyden, e o "Xardín das Delicias, de Hieronymus Bosch. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n p 	<ul style="list-style-type: none"> B2.11. O peculiar desenvolvemento artístico da Península Ibérica. Arte hispanomusulmá. O Románico no Camiño de Santiago. O Gótico e a súa longa duración. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.11. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte románica e gótica española e hispano-musulmá, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB2.11.1. Explica as características e evolución da arte románica e gótica en España. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.11.2. Explica as características xerais da arte islámica a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.11.3. Describe os trazos esenciais da mesquita e o pazo islámico. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HAB2.11.4. Explica a evolución da arte hispanomusulmá. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.11.5. Explica as características da arte mudéxar e específica, con exemplos de obras concretas, as diferenzas entre o mudéxar popular e o cortesán. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Comentario de obras de arte medieval española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.12. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte medieval española, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas románicas: San Vicente de Cardona (Barcelona), San Martín de Frómista e a catedral de Santiago de Compostela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas románicas: "A dúbida de San Tomé", no ángulo do claustro de San Domingos de Silos (Burgos), "Última cea" do capitel historiado do claustro de San Xoán da Peña (Huesca) e fachada de Praterías e Pórtico da Gloria da catedral de Santiago. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas murais románicas: bóveda da Anunciación aos pastores no Panteón Real de San Isidoro de León, e ábsida de San Clemente de Tahull (Lleida). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.4. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas góticas: fachada occidental e interior da catedral de León, interior da catedral de Barcelona, e interior da igrexa de San Xoán dos Reis, de Toledo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.5. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas góticas: tímpano da Portada do Sarmental da catedral de Burgos, e retablo de Gil de Siloé, na Cartuxa de Miraflores (Burgos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.12.6. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras hispanomusulmás: Mesquita de Córdoba, Aljafería de Zaragoza, Giralda de Sevilla e Alhambra de Granada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Traballo de investigación sobre historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.13. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais 		

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ m ▪ n 		como as novas tecnoloxías.	líptica de Cristo e o Xuízo Final na arte medieval.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.14. Conservación do patrimonio: arte medieval. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.14. Respectar as creacións da arte medieval, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.14.1. Explica a importancia da arte románica no Camiño de Santiago. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB2.14.2. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables de arte medieval que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 3. Desenvolvemento e evolución da arte europea no mundo moderno				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Renacemento. Patróns e artistas. Orixe e desenvolvemento da nova linguaxe en arquitectura, escultura e pintura. Achegas de grandes artistas do Renacemento italiano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Renacemento, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.1. Explica as características esenciais do Renacemento italiano e a súa periodización a partir de fontes históricas ou historiográficas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.2. Especifica as características da arquitectura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.3. Especifica as características da escultura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.4. Especifica as características da pintura renacentista italiana e explica a súa evolución, desde o Quattrocento ao manierismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.5. Compara a pintura italiana do Quattrocento coa dos pintores góticos flamengos contemporáneos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.1.6. Explica a peculiaridade da pintura veneciana do Cinquecento e cita os artistas máis representativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Función social da arte no Renacemento 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.2.1. Describe a práctica do patrocinio no Renacemento italiano e as novas reivindicacións dos artistas en relación co seu recoñecemento social e a natureza do seu labor. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Comentario de obras de arte: arte do Renacemento. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.3.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento italiano: cúpula de Santa María das Flores e interior da igrexa de San Lorenzo, ambas en Florencia e de Brunelleschi; pazo Médici-Riccardi en Florencia, de Michelozzo; fachada de Santa María Novella e do pazo Rucellai, ambos en Florencia e de Alberti; templo de San Pietro in Montorio en Roma, de Bramante; cúpula e proxecto de planta de San Pedro do Vaticano, de Michelangelo; Il Gesù en Roma, de Giacomo della Porta e Vignola; Villa Capra (Villa Rotonda) en Vicenza, de Palladio. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.3.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Renacemento italiano: primeiro panel da "Porta do Paraíso" (da creación do mundo á expulsión do Paraíso), de Ghiberti; "Gattamelata", de Donatello; "Piedade" do Vaticano, "David", "Moisés" e as tumbas mediceas, de Michelangelo; "O rapto das sabinas", de Giambologna. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.3.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Renacemento italiano: "O tributo da moeda" e "A Trindade", de Masaccio; "Anunciación" do Convento de San Marcos en Florencia, de Fra Angelico; "Madonna do Duque de Urbino", de Piero della Francesca; "A Virxe das rochas", "A última cea" e "A Gioconda", de Leonardo da Vinci; "A Escola de Atenas" de Rafael; a bóveda e o "Xuízo Final" da Capela Sixtina, de Michelangelo; "A tempestade", de Giorgione; "Venus de Urbino" e "Carlos V en Mühlberg", de Tiziano; "O lavatorio", de Tintoretto; "As vodas de Caná", de Veronés. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. A recepción da estética renacentista na Península Ibérica. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Renacemento. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.4.1. Especifica as características peculiares do Renacemento español en comparación co italiano. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		to, en relación co seu contexto histórico e cultural.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.4.2. Describe a evolución da arquitectura renacentista española. ▪ HAB3.4.3. Explica a peculiaridade da escultura renacentista española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.4.4. Explica as características da pintura de El Greco a través dalgunhas das súas obras máis representativas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Comentario de obras de arte: arte española do Renacemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Renacemento, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.5.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Renacemento español: fachada da Universidade de Salamanca; pazo de Carlos V na Alhambra de Granada, de Pedro Machuca; mosteiro de San Lorenzo de El Escorial, de Juan de Herrera. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.5.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do Renacemento español: "Sacrificio de Isaac" do retablo de San Bieito de Valladolid, de Alonso Berruguete; "Santo enterro", de Juan de Juni. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.5.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas de El Greco: "O expolio", "A Santa Liga" ou "Adoración do nome de Xesús", "O martirio de San Mauricio", "O enterro do Señor de Orgaz", "A adoración dos pastores", "O cabaleiro da man no peito". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Unidade e diversidade do Barroco. Linguaxe artística ao servizo do poder civil e eclesiástico. Urbanismo barroco. Igrexas e pazos. Principais tendencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.6.1. Explica as características esenciais do Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.6.2. Especifica as diferenzas entre a concepción barroca da arte e a renacentista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.6.3. Compara a arquitectura barroca coa renacentista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.6.4. Explica as características xerais do urbanismo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.5. Compara a escultura barroca coa renacentista a través da representación de "David" por Michelangelo e por Bernini. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.6.6. Describe as características xerais da pintura barroca e especifica as diferenzas entre a Europa católica e a protestante. HAB3.6.7. Distingue e caracteriza as grandes tendencias da pintura barroca en Italia e os seus principais representantes. HAB3.6.8. Especifica as peculiaridades da pintura barroca flamenga e holandesa. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CSC
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Función social da arte no Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Explicar a función social da arte especificando o papel desempeñado por patróns, academias, clientes e artistas, e as relacións entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.7.1. Describe o papel desempeñado no século XVIII polas academias en toda Europa e, en particular, polo Salón de París. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Comentario de obras de arte: arte do Barroco. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do Barroco, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB3.8.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco europeo do século XVII: fachada de San Pedro do Vaticano, de Carlo Maderno; columnata da praza de San Pedro do Vaticano, de Bernini; San Carlos das Catro Fontes en Roma, de Borromini; Pazo de Versalles, de Le Vau, J.H. Mansart e Le Nôtre. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.8.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas de Bernini: "David", "Apolo" e "Dafne", "A éxtase de Santa Teresa", "Cátedra de San Pedro". 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB3.8.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do Barroco europeo do século XVII: "Vocación de San Mateo" e "Morte da Virxe", de Caravaggio; "Triunfo de Baco e Ariadna", na bóveda do pazo Farnese de Roma, de Annibale Carracci; "Adoración do nome de Xesús", bóveda de Il Gesù en Roma, de Gaulli (Il Baciccia); "Adoración dos Magos", "As tres Grazas" e "O xardín do Amor", de Rubens; "A lección de anatomía do doutor Tulpy", "A rolda nocturna", de Rembrandt. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n	▪ B3.9. Barroco hispánico. Urbanismo e arquitectura. Imaxinaría barroca. Achega da pintura española: grandes figuras do Século de Ouro.	▪ B3.9. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte española do Barroco, en relación co seu contexto histórico e cultural.	▪ HAB3.9.1. Explica as características do urbanismo barroco en España e a evolución da arquitectura española durante o século XVII.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.9.2. Explica as características da imaxinaría barroca española do século XVII e compara a escola castelá coa andaluza.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.9.3. Explica as características xerais da pintura española do século XVII.	▪ CCEC ▪ CCL
			▪ HAB3.9.4. Describe as características e evolución da pintura de Velázquez a través dalgunhas das súas obras máis significativas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B3.10. Comentario de obras de arte: arte española do Barroco.	▪ B3.10. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte española do Barroco, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB3.10.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do Barroco español do século XVII: Praza Maior de Madrid, de Xoán Gómez de Mora; Retablo de Santo Estevo de Salamanca, de Churriguera.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.10.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes esculturas do Barroco español do século XVII: "Piedad", de Gregorio Fernández; "Inmaculada do facistol", de Alonso Cano; "Magdalena penitente", de Pedro de Mena.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			▪ HAB3.10.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas españolas do Barroco español do século XVII: "Martirio de San Filipe", "O soño de Xacob" e "O zambro", de Ribera; "Bodegón" do Museo do Prado, de Zurbarán; "O augador de Sevilla", "Os borrachos", "A fragua de Vulcano", "A rendición de Breda", "O Príncipe Baltasar Carlos a cabalo", "A Venus do espello", "As meninas" e "As fiandeiras", de Velázquez; "A Sagrada Familia do paxariño", "A Inmaculada de El Escorial", "Os nenos da concha" e "Nenos xogando aos dados", de Murillo.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B3.11. Século XVIII. Mantemento do Barroco. Refinamento rococó. Neoclasicismo e Romanticismo.	▪ B3.11. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arte do século XVIII, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos con-	▪ HAB3.11.1. Explica o século XVIII como época de coexistencia de vellos e novos estilos artísticos nun contexto histórico de cambios profundos.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		textos históricos e culturais.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.2. Compara o Barroco tardío e o Rococó, e especifica a diferente concepción da vida e a arte que encerran. ▪ HAB3.11.3. Explica as razóns do xurdimento do Neoclasicismo e as súas características xerais en arquitectura, escultura e pintura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.4. Comenta a escultura neoclásica a través da obra de Canova. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.5. Especifica as posibles coincidencias entre o Neoclasicismo e o Romanticismo na pintura de David. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.6. Distingue entre a corrente tradicional e a clasicista da arquitectura barroca española do século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.11.7. Explica a figura de Salzillo como derradeiro representante da imaxinaría relixiosa española en madeira policromada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Comentario de obras de arte: arte do século XVIII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte do século XVIII, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.12.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas do século XVIII: fachada do Hospicio de San Fernando de Madrid, de Pedro de Ribera; fachada do Obradoiro da catedral de Santiago de Compostela, de Casas e Novoa; Pazo Real de Madrid, de Juvara e Sacchetti; Panteón de París, de Soufflot; Museo do Prado en Madrid, de Juan de Villanueva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.12.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas do século XVIII: "A oración no horto", de Salzillo; "Eros e Psique" e "Paulina Bonaparte", de Canova. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.12.3. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de David: "O xuramento dos Horacios" e "A morte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			de Marat".	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Traballo de investigación en historia da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.13. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.13.1. Realiza un traballo de investigación sobre o proceso de construción da nova basílica de San Pedro do Vaticano ao longo dos séculos XVI e XVII. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Conservación do patrimonio: arte moderna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.14. Respetar as creacións da arte da Idade Moderna, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB3.14.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte dos séculos XVI ao XVIII que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 4. O século XIX: a arte dun mundo en transformación				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. A figura de Goya. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Analizar a obra de Goya e identificar nela os trazos propios das correntes da súa época e os que anticipan diversas vangardas posteriores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.1.1. Analiza a evolución da obra de Goya como pintor e gravador, desde a súa chegada á Corte ata o seu exilio final en Bordeos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.1.2. Compara a visión de Goya nas series de gravados "Os caprichos" e "Os disparates ou proverbios". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ m ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Comentario de obras de arte: Goya. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas de Goya, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Goya: "O parasol", "A familia de Carlos IV", "O 2 de maio de 1808 en Madrid" ("A loita cos mamelucos"), "Os fusilamentos do 3 de maio de 1808"; desastre nº 15 ("E non hai remedio") da serie "Os desastres da guerra"; "Saturno devorando un fillo" e "A leiteira de Bordeos". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. A Revolución Industrial e o impacto dos novos materiais na arquitectura. Do Historicismo ao Modernismo. A Escola de Chicago. Nacemento do urbanismo moderno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.1. Describe as características e a evolución da arquitectura do ferro no século XIX, en relación cos avances e as necesidades da revolución industrial. ▪ HAB4.3.2. Explica as diferenzas entre enxeñeiros e arquitectos na primeira metade do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.3.3. Explica as características do neoclasicismo ar- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<p>quitectónico durante o Imperio de Napoleón.</p> <ul style="list-style-type: none"> HAB4.3.4. Explica as características do historicismo en arquitectura e a súa evolución cara ao eclecticismo. HAB4.3.5. Explica as características e principais tendencias da arquitectura modernista. HAB4.3.6. Especifica as achegas da Escola de Chicago á arquitectura. HAB4.3.7. Describe as características e os obxectivos das remodelacións urbanas de París, Barcelona e Madrid na segunda metade do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC CCL CAA CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Comentario de obras de arte: arquitectura do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB4.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: templo da Madalena en París, de Vignon; Parlamento de Londres, de Barry e Pugin; Auditorio de Chicago, de Sullivan e Adler; torre Eiffel de París; templo da Sagrada Familia en Barcelona, de Gaudí. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Evolución da pintura: Romanticismo, Realismo, Impresionismo e Simbolismo. Os postimpresionistas, xerme das vangardas pictóricas do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da pintura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB4.5.1. Describe as características do Romanticismo na pintura e distingue entre o romanticismo da liña de Ingres e o romanticismo da cor de Gericault e Delacroix. HAB4.5.2. Compara as visións románticas da paisaxe en Constable e Turner. HAB4.5.3. Explica o Realismo e a súa aparición no contexto dos cambios sociais e culturais de mediados do século XIX. HAB4.5.4. Compara o Realismo co Romanticismo HAB4.5.5. Describe as características xerais do Impresionismo e o Neoimpresionismo. HAB4.5.6. Define o concepto de postimpresionismo e especifica as achegas de Cézanne e Van Gogh como precursores das grandes correntes artísticas do século XX. HAB4.5.7. Explica o Simbolismo de finais do século XIX como reacción fronte ao Realismo e ao Impresionismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA CCEC CCL CAA CCEC CCL CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n	▪ B4.6. Función social da arte no século XIX.	▪ B4.6. Explicar a evolución cara á independencia dos artistas respecto aos clientes, especificando o papel desempeñado polas academias, os salóns, as galerías privadas e os marchantes.	▪ HAB4.6.1. Explica os cambios que se producen no século XIX nas relacións entre artistas e clientes, referidos á pintura.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B4.7. Comentario de obras de arte: o século XIX.	▪ B4.7. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da pintura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB4.7.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes pinturas do século XIX: "O baño turco", de Ingres; "A balsa da Medusa", de Gericault; "A liberdade guiando o pobo", de Delacroix; "O carro de feo", de Constable; "Chuvia, vapor e velocidade", de Turner; "O enterro de Ornans", de Courbet; "O ánxelus", de Millet; "Almorzo sobre a herba", de Manet; "Impresión, sol nacente" e a serie sobre a Catedral de Ruán, de Monet; "Le Moulin de la Galette", de Renoir; "Unha tarde de domingo na Grande Jatte", de Seurat; "Xogadores de cartas" e "Mazás e laranxas", de Cézanne; "A noite estrelada" e "O segador", de Van Gogh; "Visión despois do sermón" e "O mercado" ("Tamatete"), de Gauguin.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B4.8. Escultura: mantemento do clasicismo. Rodin.	▪ B4.8. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da escultura do século XIX, relacionando cada un dos seus estilos cos seus respectivos contextos históricos e culturais.	▪ HAB4.8.1. Relaciona a produción e o academicismo dominante na escultura do século XIX coas transformacións levadas a cabo nas cidades (monumentos conmemorativos en prazas, parques e avenidas, e esculturas funerarias nos novos cemiterios). ▪ HAB4.8.2. Explica as características da renovación escultórica emprendida por Rodin.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B4.9. Comentario de obras de arte: século XIX.	▪ B4.9. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da escultura do século XIX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB4.9.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras de Rodin: "O pensador" e "Os burgueses de Calais".	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ g ▪ m ▪ n	▪ B4.10. Traballo de investigación en historia da arte.	▪ B4.10. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais como as novas tecnoloxías.	▪ HAB4.10.1. Realiza un traballo de investigación sobre as exposicións universais do século XIX e a súa importancia desde o punto de vista arquitectónico. ▪ HAB4.10.2. Realiza un traballo de investigación sobre a influencia da fotografía e o gravado xaponés no desenvolvemento do Impresionismo, con referencias a obras concretas.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11. Conservación do patrimonio: arte do século XIX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11. Respeitar as creacións da arte do século XIX, valorando a súa calidade en relación coa súa época e a súa importancia como patrimonio que hai que conservar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB4.11.1. Confecciona un catálogo, con breves comentarios, das obras máis salientables da arte do século XIX que se conservan en Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 5. A ruptura da tradición: a arte na primeira metade do século XX				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. O fenómeno das vangardas nas artes plásticas: Fauvismo, Cubismo, Futurismo, Expresionismo, pintura abstracta, Dadaísmo e Surrealismo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das vangardas artísticas das artes plásticas na primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB5.1.1. Define o concepto de vangarda artística en relación co acelerado ritmo de cambios na sociedade da época e a liberdade creativa dos/das artistas iniciada na centuria anterior. ▪ HAB5.1.2. Describe a orixe e as características do Fauvismo. ▪ HAB5.1.3. Describe o proceso de xestación e as características do Cubismo, distinguindo entre o Cubismo analítico e o sintético. ▪ HAB5.1.4. Describe o ideario e os principios do futurismo. ▪ HAB5.1.5. Identifica os antecedentes do expresionismo no século XIX, explica as súas características xerais e especifica as diferenzas entre os grupos alemáns "A ponte" e "O xinete azul". ▪ HAB5.1.6. Describe o proceso de xestación e as características da pintura abstracta, distingue a vertente cromática e a xeométrica, e especifica algunhas das súas correntes máis significativas, como o Suprematismo ruso ou o Neoplasticismo. ▪ HAB5.1.7. Describe as características do Dadaísmo como actitude provocadora nun contexto de crise. ▪ HAB5.1.8. Explica a orixe, as características e os obxectivos do Surrealismo. ▪ HAB5.1.9. Explica a importancia dos pintores españois Picasso, Miró e Dalí no desenvolvemento das vangardas artísticas. ▪ HAB5.1.10. Explica a renovación temática, técnica e for- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCEC

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			mal da escultura na primeira metade do século XX, distinguindo as obras relacionadas coas vangardas pictóricas e as que utilizan recursos ou linguaxes independentes.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Comentario de obras de arte: a plástica na primeira metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da plástica da primeira metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB5.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "A alegría de vivir", de Matisse; "As señoritas de Aviñón", "Retrato de Ambroise Vollard", "Natureza morta con cadeira de reixa de cana" e "Guernica", de Picasso; "A cidade que emerge", de Boccioni; "O berro", de Munch; "A rúa", de Kirchner; "Lírica" e "Sobre branco II", de Kandinsky; "Cadrado negro", de Malevich; "Composición II", de Mondrian; "L.H.O.O.Q.", de Duchamp; "O elefante das Celebes", de Ernst; "A chave dos campos", de Magritte; "O entroido de Arlequín" e "Mulleres e paxaros á luz da lúa", de Miró; "O xogo lúgubre" e "A persistencia da memoria", de Dalí. ▪ HAB5.2.2. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras escultóricas: "O profeta", de Gargallo; "Formas únicas de continuidade no espazo", de Boccioni; "Fonte", de Duchamp; "Muller peiteándose ante un espello", de Xulio González; "Mademoiselle Pogany I", de Brancusi; "Lagosta, nasa e cola de peixe", de Calder; "Figura reclinada", de Henry Moore. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Renovación da linguaxe arquitectónica: o funcionalismo do Movemento Moderno e a arquitectura orgánica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura da primeira metade do século XX, relacionando cada unha delas cos seus respectivos contextos históricos e culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB5.3.1. Explica o proceso de configuración e os trazos esenciais do Movemento Moderno en arquitectura. ▪ HAB5.3.2. Especifica as achegas da arquitectura orgánica ao Movemento Moderno. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Comentario de obras de arte: arquitectura da primeira metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura da primeira metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB5.4.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras arquitectónicas: edificio da Bauhaus en Dessau (Alemaña), de Gropius; pavillón de Alemaña en Barcelona, de Mies van der Rohe; Vila Saboia en Poissy (Francia), de Le Corbusier; casa Kaufman (Casa da Cascada), de Frank Lloyd Wright. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ d ▪ e ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Traballo de investigación en Historia da Arte. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Realizar e expor, individualmente ou en grupo, traballos de investigación, utilizando tanto medios tradicionais coma as novas tecnoloxías. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB5.5.1. Realiza un traballo de investigación sobre o Grupo de Artistas e Técnicos Españoles Para o Progreso da Arquitectura Contemporánea (GATEPAC). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ n				▪ CSIEE
▪ d ▪ h ▪ m ▪ n ▪ p	▪ B5.6. Conservación do patrimonio: arte do século XX.	▪ B5.6. Respectar as manifestacións da arte da primeira metade do século XX, valorando a súa importancia como expresión da profunda renovación da linguaxe artística na que se sustenta a liberdade creativa actual.	▪ HAB5.6.1. Selecciona unha obra arquitectónica, unha escultura ou unha pintura da primeira metade do século XX, das existentes en Galicia, e xustifica a súa elección.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CSIEE
Bloque 6. A universalización da arte desde a segunda metade do século XX				
▪ n	▪ B6.1. Predominio do Movemento Moderno ou Estilo Internacional en arquitectura. A arquitectura á marxe do estilo internacional: High Tech, arquitectura Posmoderna e Deconstrución.	▪ B6.1. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais da arquitectura desde a segunda metade do século XX, enmarcándoa nas novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan ao mundo actual.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.1.1. Explica o papel desempeñado no proceso de universalización da arte polos medios de comunicación de masas e as exposicións e feiras internacionais de arte. ▪ HAB6.1.2. Explica as razóns do mantemento e a difusión internacional do Movemento Moderno en arquitectura. ▪ HAB6.1.3. Distingue e describe as características doutras tendencias arquitectónicas á marxe do Movemento Moderno ou Estilo Internacional, en particular a High Tech, a posmoderna e a deconstrución. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ d ▪ e ▪ m ▪ n	▪ B6.2. Comentario de obras de arte: arquitectura desde a segunda metade do século XX.	▪ B6.2. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arquitectura desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).	▪ HAB6.2.1. Identifica, analiza e comenta as seguintes obras: "Unité d'habitation" en Marsella, de Le Corbusier; edificio Seagram en Nova York, de M. van der Rohe e Philip Johnson; o museo Guggenheim de Nova York, de F. Lloyd Wright; a Casa da Ópera de Sydney, de J. Utzon; o centro Pompidou de París, de R. Piano e R. Rogers; o AT & T Building de Nova York, de Philip Johnson; o museo Guggenheim de Bilbao, de F. O. Gehry.	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA
▪ n	▪ B6.3. Artes plásticas: das segundas vangardas á posmodernidade.	▪ B6.3. Recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características esenciais das artes plásticas desde a segunda metade do século XX, no marco das novas relacións entre clientes, artistas e público que caracterizan o mundo actual.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.3.1. Explica e compara o Informalismo europeo e o Expresionismo abstracto norteamericano. ▪ HAB6.3.2. Explica a abstracción postpictórica ▪ .HAB6.3.3. Explica o Minimalismo. ▪ HAB6.3.4. Explica a arte cinética e a Op-Art. ▪ HAB6.3.5. Explica a arte conceptual. ▪ HAB6.3.6. Explica a Arte Povera. 	▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> HAB6.3.7. Distingue e explica algunhas das principais correntes figurativas: Pop-Art, Nova Figuración, Hiperrealismo. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
			<ul style="list-style-type: none"> HAB6.3.8. Explica en que consisten as seguintes manifestacións de arte non duradeira: Happening, Body Art e Land Art. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> HAB6.3.9. Describe os formulacións xerais da posmodernidade, referida ás artes plásticas. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> d e m n 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Comentario de obras de arte: a arte desde a segunda metade do século XX. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.4. Clasificar, analizar e comentar obras significativas da arte desde a segunda metade do século XX, aplicando un método que abrangue diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico). 	<ul style="list-style-type: none"> HAB6.4.1. Identifica o autor e a corrente artística (non necesariamente o título), e analiza e comenta as seguintes obras: "Pintura" (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid), de Tapies; "Grito nº 7", de Antonio Saura; "One: number 31, 1950", de J. Pollock; "Ctesiphon III", de F. Stella; "Equivalente VIII", de Carl André; "Vega 200", de Vasarely; "Unha e tres cadeiras", de J. Kosuth; "Iglú con árbore", de Mario Merz; "Marilyn Monroe" (serigrafía de 1967), de A. Warhol; "O Papa que berra" (estudo a partir do retrato do Papa Inocencio X), de Francis Bacon; "A Gran Vía madrileña en 1974", de Antonio López. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CAA
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Novos sistemas visuais: fotografía, cine e televisión, cartelismo e cómic. Combinación de linguaxes expresivas. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.5. Explicar o desenvolvemento e a extensión dos novos sistemas visuais, como a fotografía, o cine, a televisión, o cartelismo ou o cómic, especificando o modo en que combinan diversas linguaxes expresivas. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB6.5.1. Explica brevemente o desenvolvemento dos novos sistemas visuais e as características da súa linguaxe expresiva: fotografía, cartel, cine, cómic, producións televisivas, videoarte e arte por computador. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
<ul style="list-style-type: none"> i n 	<ul style="list-style-type: none"> B6.6. Impacto das novas tecnoloxías na difusión e na creación artística. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.6. Describir as posibilidades que abriron as novas tecnoloxías, e explicar os seus efectos tanto para a creación artística como para a difusión da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB6.6.1. Especifica as posibilidades que ofrecen as novas tecnoloxías para a creación artística e para a difusión da arte. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CMCCT CD
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B6.7. Arte e cultura visual de masas. 	<ul style="list-style-type: none"> B6.7. Identificar a presenza da arte na vida cotiá, e distinguir os ámbitos en que se manifesta. 	<ul style="list-style-type: none"> HAB6.7.1. Define o concepto de cultura visual de masas, e describe os seus trazos esenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC
			<ul style="list-style-type: none"> HAB6.7.2. Identifica a arte nos diferentes ámbitos da vida cotiá. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL

Historia da Arte. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n ▪ p 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. O patrimonio artístico como riqueza cultural. A preocupación pola súa conservación. A UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.8. Respectar as manifestacións da arte de todos os tempos, valorándoas como patrimonio cultural herdado que se debe conservar e transmitir ás xeracións futuras, e explicar que é o Patrimonio Mundial da UNESCO, así como a súa orixe e a súa finalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB6.8.1. Explica a orixe do Patrimonio Mundial da UNESCO e os seus obxectivos. ▪ HAB6.8.2. Realiza un traballo de investigación relacionado cos bens artísticos de España e de Galicia inscritos no catálogo do Patrimonio Mundial da UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
Bloque 7. O vocabulario artístico				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Vocabulario artístico. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B7.1. Utilizar a terminoloxía específica da arte nas exposicións orais e escritas, denominando con precisión os elementos e as técnicas principais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HAB7.1.1. Utiliza con corrección a terminoloxía específica das artes en exposicións orais e escritas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CC

A temporalización trimestral que sirva de orientación á programación de aula, abordará os contidos establecidos do seguinte xeito:

1ª Avaliación: os contidos relacionados co bloque 1 e 2: mundo clásico e medieval.

2ª Avaliación: os contidos relacionados co bloque 3 e 4: mundo moderno, Renacemento e Barroco, e século XIX.

3ª Avaliación: os contidos relacionados co bloque 5 e 6: arte do século XX.

5. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

En canto á contribución ás competencias, o primeiro aspecto que hai que lembrar é que na programación da materia os contidos deben estar ao servizo das competencias, non son un fin, senón un medio para para adquirir as competencias clave a través do desenvolvemento dunha serie de capacidades.

O carácter integrador da materia da Xeografía e Historia contribúe plenamente ao desenvolvemento das sete competencias clave, cuxa adquisición se entende como unha combinación de coñecementos, capacidades, ou destrezas, e actitudes adecuadas ao contexto.

A materia de Xeografía e Historia intervén no desenvolvemento da Comunicación lingüística a través do coñecemento e o uso correcto do vocabulario específico da materia, ao utilizar diferentes variantes do discurso (descrición, narración, argumentación); tamén grazas á lectura comprensiva e a interpretación de textos ou o comentario de imaxes para potenciar o uso da linguaxe icónica. Ademais a Xeografía e Historia relaciónase coa procura de información en diversas fontes, e a propia construción do coñecemento a través dun proceso que vai desde a información ata as interpretacións explicativas. Esta materia tamén contribuirá a desenvolver as destrezas necesarias para a elaboración de mensaxes convertendo ao estudante nun axente comunicativo que non só recibe senón que tamén produce mensaxes.

En canto á Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, na nosa así estas competencias desenvolveranse co uso de nocións estatísticas básicas, escalas numéricas e gráficas, operacións matemáticas sinxelas (porcentaxes, proporcións...), representacións gráficas (escalas, diagramas, eixos cronolóxicos, ...), selección de fontes de información, contraste de datos, etc. Esta aprendizaxe facilita que o alumnado sexa quen de aplicar á realidade os coñecementos matemáticos, científicos e tecnolóxicos.

A Competencia dixital desenvólvese ao traballar coa información procedente de moi diversas fontes dispoñibles na rede, que debe ser analizada con sentido crítico para contrastar a súa fiabilidade, e que require coñecementos e habilidades necesarios para desenvolverse adecuadamente nunha contorna dixital. Ademais, preténdese que o alumnado cre contidos dixitais a través de diferentes aplicacións informáticas.

A Competencia en aprender a aprender promóvese nesta materia ao fomentar o desexo de indagar no pasado ou na contorna, e analizar e interpretar os fenómenos xeográficos, históricos e culturais para dar respostas aos desafíos actuais, á vez que desenvolve a capacidade de autoaprendizaxe de maneira autónoma e permanente.

O desenvolvemento das Competencias sociais e cívicas é fundamental en Xeografía e Historia. O coñecemento de diferentes realidades sociais ao longo do tempo facilita que o alumnado comprenda que non hai realidades permanentes, senón que poden cambiar, polo que debe respectar as distintas realidades que se producen na súa contorna e noutros diferentes ao seu. O estudante debe ser consciente de que vive nunha sociedade cada vez máis plural, propia dun mundo globalizado. Esta competencia alcanza o seu sentido cando o estudante participa dunha cidadanía activa, que aplica os coñecementos e actitudes adquiridos na súa contorna social e académica, interpreta os problemas e elabora respostas, participa con outras persoas e grupos, practicando a tolerancia e a non discriminación, valorando e re-

spectando a diferenza de sexos, de razas, de orientacións sexuais e de procedencias, así como a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles, desenvolvendo desta maneira un talante plenamente democrático e integrador.

A Competencia en sentido de iniciativa e espírito emprendedor desenvólvese na planificación e elaboración de traballos ou do estudo e a autorregulación da propia aprendizaxe, e na resolución de problemas expostos, na asunción de riscos, na toma de decisións, na concienciación social e ecolóxica e a responsabilidade dos seus hábitos cotiáns, a súa vida familiar e a súa futura vida profesional. En todo iso a Xeografía e a Historia xogan un papel relevante.

A Xeografía e Historia é básica na Conciencia e expresións culturais. Trátase de espertar no alumno o aprecio polas diferentes culturas e pola arte en si mesmos. A educación das emocións, o aprecio non só das grandes obras de arte da Historia senón daquelas que forman parte da contorna máis próxima ao alumnado, convértense en instrumentos polos que podemos medir o desenvolvemento desta competencia. Ademais, o tratamento desta competencia crea actitudes persoais como apreciar a cultura e a arte da súa contorna, interesarse pola conservación do patrimonio cultural-artístico, respectar a diversidade de manifestacións artísticas e culturais, valorar a liberdade de expresión, e desenvolver un espírito crítico construtivo ao estudar e analizar as obras de arte e as correntes culturais; por último, permite entender a relación entre estas manifestacións e as sociedades que as crean.

6. METODOLOXÍA

Creemos nun modelo de ensinanza-aprendizaxe comprensivo que debe preparar a todos á cidadanía para ter éxito na vida, a través da adquisición e o desenvolvemento das competencias básicas.

O ensino debe facilitar a aprendizaxe do alumando, axudándoo a desenvolver as competencias básicas que lles permitan integrarse na sociedade do coñecemento e que o alumnado aprenda a aprender.

A aprendizaxe das competencias básicas adquirirase a partir da súa contextualización en situacións reais e próximas ao alumnado para que poda integrar as diferentes aprendizaxes, e empregalas de xeito efectivo cando lles resulten necesarios en diferentes situacións e contextos.

A aplicación ou desenvolvemento dos coñecementos tratados na materia dentro ámbitos como internet, o emprego de soportes informáticos ou a análise da información transmitida por medios audiovisuais constitúense como un elemento gratificante e motivador, e, asemade, unha aprendizaxe imprescindible para a adaptación do alumnado

A pesar de que as competencias teñen un carácter transversal e interdisciplinar respecto ás disciplinas académicas, isto non debe impedir que desde cada área se determinen aprendizaxes específicas que resulten relevantes na consecución de competencias concretas.

O profesorado incorporará situacións próximas ao alumnado para que poda aplicar en diferentes contextos os contidos e saberes que conformen cada una das competencias.

O desenvolvemento dos coñecementos tratados na materia serán tamén tratados dentro ámbitos como Internet, o emprego de soportes informáticos ou a análise da información transmitida por medios audiovisuais e constituirá un elemento gratificante e motivador, e unha aprendizaxe básica para a adaptación do alumnado a futuros ámbitos académicos ou laborais.

O xeito de avaliar o nivel de competencia alcanzado será a través da aplicación dos coñecementos e as habilidades traballadas. No en tanto, as competencias supoñen un dominio completo da actividade en cuestión; non son só habilidades, aínda que estas sempre estean presentes. Por tanto, ademais das habilidades, teranse en conta tamén as actitudes e os elementos cognitivos.

O reto da avaliación reside na obriga de obter uns resultados concretos, xa que as administracións educativas realizarán unha avaliación xeral de diagnóstico cuxa finalidade será comprobar o grao de adquisición das competencias básicas en cada nivel educativo.

O Departamento empregará unha metodoloxía activa, combinando os métodos expositivos e demostrativos, convidando ao alumnado a unha participación continua mediante a elaboración de traballos, presentacións, cadernos de aula, composicións e comentarios de texto e imaxes, etcétera.

Na metodoloxía incluírase o auxilio de libros de texto oficiais para algunhas das materias e a creación de materiais propios que serán publicados en blogs e na aula virtual do instituto.

O departamento continuará a promover o emprego de novos medios de reprodución como os videoproxectores para a docencia das distintas materias. Ademais, fomentarse en todos os cursos a busca de información en Internet

coa potenciación de actividades interactivas e do uso da rede como fonte de información complementaria e actualizada de coñecementos.

Nas distintas aulas empregadas polo Departamento hai disposición para o acceso a Internet e emprego de materiais virtuais.

Ademais, promoverase a creación de aulas virtuais específicas -sobre todo nas materias de Bacharelato e seccións bilingües- co obxecto de fomentar a interactividade do alumnado e a disposición de recursos en rede, compartidos pola comunidade educativa. O departamento súmase ás iniciativas de creación e potenciación dos cursos virtuais en diversos niveis de ESO e Bacharelato ao longo deste curso académico, dentro da vontade do IES Plurilingüe Xosé Neira Vilas de promover o uso das novas tecnoloxías entre o alumnado.

Asemade, promoverase a creación de Glogs e vídeos que serán obxecto de exhibición e posterior difusión na canle IES Neira Vilas e na web youtube.com.

Conscientes de que o ensino obrigatorio e postobrigatorio debe integrar as novas tecnoloxías nas aulas, membros do Departamento formarán parte dos grupos de traballo que se formen no centro para potenciar o uso destes recursos entre o alumnado.

O centro participa no proxecto Edixgal e consideramos necesario aproveitar este recurso TIC para o deseño dos contidos en 1ºe 2º ESO. Non estamos só ante unha necesidade de adaptación a unha tecnoloxía senón máis ben a un cambio metodolóxico que vén propiciado por esa tecnoloxía; a familiarización con esa tecnoloxía e con novas pautas de traballo pasa a ser un elemento central da metodoloxía a desenvolver na materia de Ciencias Sociais nestes niveis.

Con esta ferramenta esperamos afondar no desenvolvemento de traballos que utilicen as TIC, desenvolver actitudes que reforcen as habilidades necesarias para o traballo en grupo, aprender a buscar información e recursos na rede, obter información a partir do intercambio de experiencias e do traballo cooperativo e potenciar a curiosidade polo coñecemento e canalizala seguindo as pautas do traballo científico.

Utilizaranse como materiais didácticos de referencia:

1º ESO: Material no curso de Xeografía e Historia en E-Dixgal

2º ESO: Material no curso de Xeografía e Historia en E-Dixgal

3º ESO: libro de Vicens Vives e utilizaranse materiais diversos e contidos colgados na aula virtual de Ciencias Sociais (Moodle ou Classroom).

4º ESO: libro de Vicens Vives utilizaranse materiais diversos e contidos colgados na aula virtual de Ciencias Sociais.

1º Bacharelato: Historia do mundo contemporáneo. Empregaranse os contidos colgados na aula virtual, nos blogues do profesorado e na páxina do Departamento.

2º Bacharelato: Xeografía. Empregaranse os contidos colgados na aula virtual Classroom e na web xeobach.webnode.es

2º Bacharelato: Historia de España. Empregaranse os contidos colgados na aula virtual (Moodle ou Classroom) e nos blogues e webs do profesorado (por ex. hefproblem.webnode.es)

A nosa materia transcende o propio libro de texto e invita a observar, preguntar e consultar distintas fontes de información.

Serán empregados polo tanto os materiais producidos polo Departamento especialmente o blogues do profesor Xosé Antón García González: www.xosea.wordpress.com, páxina de referencia para moitos outros Departamentos de Xeografía e Historia.

Tamén nesta materia será ferramenta de uso os libros: de ficción, históricos e de ambientación histórica, revistas, prensa diaria, ou material audiovisual como filmes ou documentais. Asemade a prensa para a aula de Xeografía e Historia contemporánea.

As clases serán impartidas tanto na aula de audiovisuais, a biblioteca e a aula de ordenadores.

O entorno do alumnado tamén invita a observación e investigación nesta materia, tanto nos aspectos históricos desde a cultura castrexa ata a historia contemporánea pasando pola Arte a través da numerosas exposicións programadas e o estudo da arquitectura do entorno, tamén a Xeografía pode ser estudada desde o análises da ría, dos sectores económicos ou o urbanismo.

7. AVALIACIÓN

As actividades teñen un peso importante, tanto cualitativamente como polos obxectivos que se lles asignan. As actividades propostas forman parte dunha metodoloxía activa para conseguir aprendizaxes significativas a partir da propia experiencia, mediante a construción persoal de coñecementos.

Nos cursos 1º e 2 da ESO serán valorados os exames e tarefas escritas nun 70% e o resto: exercicios, traballos de investigación, caderno de clase, presentación de traballos e resto de actividades realizadas dentro e fóra da aula será un 30%. (o mesmo na sección plurilingüe)

No curso de 3º e 4º da ESO a ponderación será 60% exames e 40% as actividades dentro e fóra da aula. En Bacharelato, seguiranse métodos de avaliación similares ás probas ABAU, xunto traballos de diverso tipo a entregar na aula virtual correspondente.

Nas materias da ESO faranse recuperacións trimestrais. En Historia do Mundo Contemporáneo e en Historia de España de 2º de BAC haberá só unha recuperación ao final do curso e só das avaliacións que quedaran suspensas.

1º e 2º ESO:

A cualificación terá en conta as probas escritas e as actividades de clase.

A probas escritas serán realizadas cada un ou dous temas.

Nas actividades de clase, valorarase:

- Puntualidade na presentación dos traballos e exercicios.
- Esfuerzo e traballo.
- Caderno de clase no que se reflicten as tarefas diarias completas e ordenadas.
- Actividades complementarias.
- Control das actividades propostas para casa no prazo e condicións fixadas.
- Participación activa en clase tanto nas en postas en común e debates sobre lecturas e traballos.
- Realización de traballos de ampliación.
- Asistencia e actitude participativa na aula

A proba de setembro de ESO constará dunha proba escrita final. Valorarase asimismo a entrega o día do exame dunha serie de actividades e/ou traballos en relación cos contido mínimos do programa.

ACTIVIDADES ESPECÍFICAS PARA A SECCIÓN PLURILINGÜE

O ensino das Ciencias Sociais, Xeografía e Historia en 1º e 2º ESO (grupos plurilingües) axustarase á programación vixente do departamento de Ciencias Sociais do IESP Xosé Neira Vilas, se ben neste caso o alumnado recibirá a documentación en lingua francesa preparada polo propio departamento -e accesible habitualmente no espazo reservado no "blogue de Xosé Antón" (xosea.wordpress.com)- e nos padlets da profesora Mercedes López-Mayán.

Os obxectivos en 1º ESO -dado o nulo coñecemento que o alumnado posúe da lingua francesa- serán restrinxidos e para a avaliación dos mesmos teranse en conta a realización de tarefas de aula -guiadas polo profesorado- e probas escritas que comezarán sendo dirixidas e irán ampliando dificultades ao longo do curso, podendo chegar a realizar brevísimas exposicións orais no derradeiro trimestre do curso académico.

O método de avaliación incluírá tarefas de aula, postas en común e traballos en aula virtual -avaliados segundo as oportunas rúbricas- (30% da nota) e exames parciais (70%).

En caso de que o alumnado non supere a materia no mes de xuño, a avaliación extraordinaria incluírá a entrega dun traballo escrito sobre actividades realizadas ao longo do curso. De non ser entregado, o/a alumno/a suspenso/a terá a opción de presentarse a un exame extraordinario.

3º ESO:

Serán ferramentas de aula, mapas, textos e gráficos. Dispoñeráse a lectura tamén de novelas con tema xeográfico. Os medios de comunicación tanto escritos como falados empregaranse na aula para desenvolver capacidades de comprensión e análise crítica. Potenciarase o uso de internet e a realización de traballos con presentacións en ordenador.

- Resumos de textos
- Realización de citas bibliográficas
- Análise e comentario de textos: informes, noticias de prensa,
- Análise e comentario de gráficas
- Visión e comentario de películas
- Traballo con fontes orais.
- Asistencia e organización de conferencias: urbanismo, emigración ...
- Lectura e análise de poemas e libros
- Realización de informes sobre temas de actualidade
- Exposición en alto de traballos
- Traballo de investigación con fontes escritas
- Lectura e análise de noticias de política internacional

A proba de setembro constará dunha proba escrita final. Valorarase asimesmo a entrega o día do exame dunha serie de actividades e/ou traballos en relación cos contidos mínimos do programa.

ACTIVIDADES ESPECÍFICAS PARA A SECCIÓN PLURILINGÜE

A programación xeral da materia *Ciencias Sociais, Xeografía e Historia* de 3º ESO coincide nas liñas xerais coa programación xeral da materia, seguindo especificamente todos os seus apartados salvo canto á consideración de que se utilizará expresamente a lingua francesa (tanto de xeito oral como escrito) para afondar no coñecemento da materia con actividades propostas na lingua natural da *Sección Plurilingüe*, e tendo como apoio fundamental para o traballo na aula as actividades e ligazóns propostas no blogue xosea.wordpress.com, xunto cos padlets da profesora Mercedes López-Mayán.

O método de avaliación incluírá tarefas de aula (presentacións individuais e de grupo, devours propostos), postas en común e traballos en aula virtual -avaliados segundo as oportunas rúbricas-.

En caso de que o alumnado non supere a materia no mes de xuño, a avaliación extraordinaria incluírá unha proba escrita, á que se poderá engadir puntuación específica pola realización de tarefas durante o verán.

4º ESO:

A nota da avaliación será a suma de todo o realizado dentro e fora da aula, tanto das probas escritas como os exercicios e traballos realizados ó longo do curso.

- Realización de exercicios.
- Selección de información.
- Resumos
- Actividades de reforzo.
- Interpretación e análise de datos e gráficas.
- Actividades de recollida de información escrita e/ou oral
- Exposición oral das conclusións das investigacións.
- Realización de probas escritas e orais.
- Elaboración de conclusións e proxectos
- Realización de debates na aula
- Realización de mapas conceptuais
- Exercicios de aplicación de coñecementos
- Exercicios de análise
- Traballos de investigación fora da aula, no entorno da alumnado
- Actividades de autoavaliación
- Análises críticas de textos e probas escritas

Os criterios de avaliación terán en conta o traballo realizado na aula, o interese prestado na aula por mellorar e evolucionar nos seus coñecementos e a adquisición de ferramentas para valorar o aprendido e os erros cometidos.

Haberá 2 libros de lectura obrigatoria.

A proba de setembro de ESO constará dunha proba escrita final. Valorarase asimismo a entrega o día do exame dunha serie de actividades e/ou traballos en relación cos contidos mínimos do programa.

ACTIVIDADES ESPECÍFICAS PARA A SECCIÓN PLURILINGÜE

A programación xeral da materia *Ciencias Sociais, Xeografía e Historia* de 4º ESO coincide nas liñas xerais coa programación xeral da materia, seguindo especificamente todos os seus apartados salvo canto á consideración de que se utilizará expresamente a lingua francesa (tanto de xeito oral como escrito) para afondar no coñecemento da materia con actividades propostas na lingua natural da *Section Plurilingue*, e tendo como apoio fundamental para o traballo na aula as actividades e ligazóns propostas nos padlets da profesora Mercedes López-Mayán.

O método de avaliación incluírá tarefas de aula (presentacións individuais e de grupo, devours propostos), postas en común e traballos en aula virtual -avaliados segundo as oportunas rúbricas-.

En caso de que o alumnado non supere a materia no mes de xuño, a avaliación extraordinaria incluírá a realización dun exame extraordinario.

Historia do Mundo Contemporáneo 1º de bacharelato:

O método de avaliación insistirá na participación de aula e traballo diario; incluírá:

1. Varios exames por avaliación, nos que a base serán os comentarios e composicións de texto (50% da cualificación final)
2. Exposicións orais e entrega de traballos (composicións de texto, redaccións, traballos en grupo e individuais) na aula virtual e participación activa na aula realizando as tarefas que inclúen visionado e comentario de filmes, ademais da lectura dos libros propostos (estes apartados representarán o restante 50% da cualificación final). En cada avaliación, o alumnado poderase someter a unha autoavaliación que se engadirá a este apartado de "exposicións orais e entrega de traballos...", isto é, formando parte do 50% da cualificación final de cada avaliación, para o que se plantexa unha ficha-modelo como a que segue:

FICHA DE AUTOAVALIACIÓN DE AULA

Alumna/o:

(Prégase responder con obxectividade)

	1	2	3	4
a. ¿Asistín a clase nesta avaliación?				
b. ¿Atendín en clase ás explicacións e actividades propostas?				
c. ¿Participei oralmente nas actividades de aula -correccións, debates,...?				
d. ¿Fixen as actividades enviadas para a casa - lectura de textos, exercicios,...?				
e. ¿Visei os fragmentos de series, documentais e películas propostas para a casa?				
VALORACIÓN GLOBAL DA/O ALUMNA/O				
VALORACIÓN GLOBAL DO PROFESOR				
CUALIFICACIÓN FINAL DE AULA NESTA AVALIACIÓN				

Códigos de resposta: 1. Nunca 2. Ás veces 3. Case sempre 4. Sempre

No exame extraordinario de setembro consideraranse contidos mínimos a avaliar os expresados na programación da materia. A proba axustarase ao modelo establecido ao longo do curso académico.

Poderase decidir a recuperación parcial ou mediante métodos alternativos (presentacións orais, realización de composicións de texto, redacción de temas específicos,...) para o alumnado que acade na avaliación de xuño a cualificación mínima de 3,5.

Introduction à l'Histoire de France de 1° BAC:

O método de avaliación incluirá:

- Varios exames por avaliación, dos cales unha parte seguirán o modelo de exercicios da proba externa ao remate de Bachibac 2 ("commentaire des documents" e "essai historique") para favorecer a preparación do alumnado (75% da cualificación final de cada avaliación).
- Realización de traballos (comentarios de documentos, ensaios, exposicións orais, actividades audiovisuais, etc.) (25% da cualificación final de cada avaliación).

Ao final de cada avaliación, o alumnado que non lograse aprobar a materia terá a posibilidade de facer a correspondente recuperación, a través dun exame que suporá o 75% da nota da recuperación (máis o 25% correspondente aos traballos desa avaliación).

A cualificación final da materia será o resultado da media das cualificacións trimestrais.

No caso de non superar a materia no mes de xuño, haberá unha avaliación extraordinaria en setembro que consistirá na realización dun exame sobre os contidos de todo o curso.

Historia de España 2º de bacharelato:

PROCEDIMENTO DE AVALIACIÓN

Realizaranse un ou dous exames de valoración en cada avaliación: ambos terán como modelo os exames de ABAU, coa elaboración de composicións de texto sobre un tema proposto, incluíndo todo tipo de documentos escritos, gráficos, fotográficos, etcétera, preguntas teóricas e de vocabulario histórico. Non haberá posibilidade de opción: serán catro conceptos, unha pregunta teórica e a composición de textos. Ao longo de cada avaliación o alumnado realizará varias prácticas sobre composicións de texto de cara á preparación dos exames de ABAU. Para lograr o aprobado na materia é obrigatoria a entrega de todas as actividades de aula virtual inicialmente previstas polo profesor, de xeito que a non entrega das mesmas supón o suspenso da avaliación.

Ao final de cada avaliación, o alumnado que non lograse aprobar a materia deberá realizar a pertinente recuperación. As recuperacións serán por exame e poderán ser antes da avaliación correspondente. A avaliación trimestral será o resultado das probas escritas (90%) e do traballo do alumnado (10%). A cualificación final do alumnado será o resultado da media ponderada das cualificacións trimestrais na proporción de 30% (1ª avaliación), 30% (2ª avaliación) e 40% (3ª avaliación).

Ao final do curso, o alumnado que non lograse aprobar algunha das avaliacións deberá realizar a pertinente recuperación mediante un exame. No caso de ter suspendido só unha avaliación, realizará unicamente a recuperación desa avaliación. No caso de ter suspendido dúas avaliacións, terá que recuperar toda a materia.

Xeografía 2º de bacharelato:

O método de avaliación incluírá 2 probas escritas por trimestre. A nota final será a resultante das medias de exame (75%), ao que haberá que engadir un 25% da cualificación correspondente ás actividades de aula virtual Classroom.

En caso de que o alumnado non supere a materia no mes de xuño, a avaliación extraordinaria incluírá un exame sobre a materia do curso académico.

Especificamente, nas materias de **Xeografía e Historia de España de 2º Bacharelato e tamén na materia de Historia do Mundo Contemporáneo de 1º de Bacharelato**, a obtención dunha avaliación positiva na avaliación ordinaria estará supeditada, ademais das probas pertinentes de avaliación, á entrega efectiva, no prazo marcado, de todos os traballos e/ou composicións de texto que se deban realizar na aula virtual da materia.

Hª da Arte 2º de bacharelato:

Para a avaliación do alumnado de 2º de Bacharelato na materia de Historia da Arte, utilizarase como elemento fundamental de avaliación a realización de probas escritas, seguindo o criterio establecido polo grupo de traballo para as probas de selectividade de dita materia, a saber:

Dúas láminas que o alumnado terá que comentar segundo os seguintes apartados. As obras escollidas serán elixidas entre as propostas polo grupo de traballo da materia para a proba de ABAU:

A.- Un punto pola súa catalogación sinalando cultura/estilo/movemento; cronoloxía; obra; e autor, se procede.

B.- Outro punto pola análise do contexto histórico-artístico.

C.- Finalmente, dous puntos por analizar e xustificar a obra seguindo os enfoques metodolóxicos da historia da arte.

O exame completárase,coa formulación de 4 preguntas de definición de conceptos que puntuarán a 0,50 puntos cada unha.

Poderase facer tamén antes de rematar o curso un exame global sobre vocabulario e/ou a catalogación das obras estudadas. Requisito indispensable para aprobar a materia e ter un 5 neste exame.

O exame de setembro será similar ao realizado ao longo do curso, podendo incluír máis obras e/ou vocabulario para a súa análise.

Avaliación de pendentos:

Serán divididos os contidos mínimos esixibles en dous exames a realizar nas datas seguintes que serán as propostas á xefatura de estudos:

1ª Exame: na segunda quincena de novembro

2ª Exame: na segunda quincena de febreiro

3ª Exame: En maio, recuperación dos exames suspensos

Os exames consistirán nunha parte teórica e unha parte práctica.

8. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívoose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Realizaremos un seguimento da programación nas reunións do departamento pero será a fin de curso cando tomaremos as decisións de modificación en función dos contidos engadidos ou suprimidos, dos resultados da avaliación do alumnado e dos indicadores de logro da práctica docente e do proceso de ensino. Avaliaremos tamén os resultados das actividades complementarias e extraescolares no mes de xuño o mesmo que a contribución ao plan lector do centro e a integración das TIC na práctica docente.

Será tamén necesario avaliar como se desenvolveu a relación co alumnado coa materia pendente e o grao de cumprimento dos obxectivos previstos.

Prestaremos especial atención tamén o grao de efectividade dos mecanismos usados para contactar coas familias á hora de informar dos progresos do seus fillos e fillas, a información sobre avaliacións, actitudes, etc.

10. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Existindo diferenzas nas capacidades do alumnado o Departamento de Xeografía e Historia articulará as medidas necesarias para que todo o alumnado poda conseguir os obxectivos mínimos da cada etapa. Establecerá medidas de atención á diversidade, que son as adaptacións curriculares e o reforzo educativo, en todos os cursos que sexa necesario. O profesorado da materia fará as adaptacións necesarias para que cada alumno ou alumna poda acadar estes mínimos. Tratarase de facer as medidas de reforzo específicas para cada alumno ou alumna e, si é necesario e previo informe do Gabinete de Orientación as adaptacións curriculares pertinentes tanto adaptando o material didáctico, a metodoloxía, actividades adaptadas ou grupos flexibles.

Organizaranse tamén programas de recuperación, para o alumnado que avance de curso con materias suspensas sempre e cando exista profesorado e dispoña de horas lectivas.

En relación ó con necesidades educativas especiais, que pola súa especificidade supoñan a existencia de diferenzas significativas no acceso ordinario ao currículo e, polo tanto, requiran de apoios e atencións educativas específicas, arbitrarase a atención personalizada necesaria e a adaptación que sexa preciso.

No momento que teñamos coñecemento do alumnado que necesite medidas de atención á diversidade actuaremos seguindo o seguinte protocolo:

Medidas ordinarias organizativas

- Adecuación para algún alumno/a ou grupo da estrutura organizativa do centro e/ou da aula.
 - a) Tempos diferenciados, horarios específicos, etc.
 - b) Espazos diferenciados.
 - c) Materiais e recursos didácticos diferenciados.
- Desdoblamento de grupos. Atendendo ás disponibilidades horarias
- Reforzo educativo e/ou apoio de profesorado na aula.

Medidas ordinarias curriculares

- Adaptacións metodolóxicas para algún alumno / grupo, como traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais, aprendizaxe por proxectos, etc.
- Adaptación dos tempos e/ou os instrumentos de avaliación para algún alumno/a.
- Programas de reforzo para o alumnado que tivo promoción sen superar todas as materias.
- Programa específico para alumnado repetidor da materia.
- Aplicación personalizada dese programa específico para repetidores da materia.

Medidas extraordinarias organizativas

- Alumnado que recibe apoio por parte do profesorado especialista en PT / AL.
- De ser o caso, grupos de adquisición das linguas (para alumnado estranxeiro).
- De ser o caso, grupos de adaptación da competencia curricular (alumnado estranxeiro).
- Outras medidas organizativas: escolarización domiciliaria, escolarización combinada, etc.

Medidas extraordinarias curriculares

- Adaptacións curriculares na materia.
- De ser o caso, agrupamento flexible ou específico autorizado na materia.
- Alumnado con flexibilización na escolarización.
- Descrición do protocolo de coordinación co profesorado que comparte co titular da materia os reforzos, apoios, adaptación, etc. (coordinación cos PT / AL / outro profesorado de apoio / profesorado do agrupamento / etc.

11. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Todas as actividades complementarias dirixidas polo Departamento de Xeografía e Historia forman parte da programación didáctica. Son un complemento aos diferentes aspectos temáticos que se están a estudar, polo que teñen un senso de traballo e complemento da materia. En ningún modo este tipo de actividades (saídas, conferencias,...) poden ser consideradas de lecer, polo que a súa realización forma parte do currículo académico.

Deste xeito, este tipo de actividades son unha clase máis, aínda que con outros protagonistas ou noutro espazo fóra da aula. Estas actividades conlevan exercicios e traballos que serán programados para seren realizados antes, durante ou despois. E deberán ser levados a termo para un mellor aproveitamento da actividade.

É esencial que o alumnado que asista se comprometa a un comportamento de educación e respecto durante a realización das mesmas.

A realización de actividades extraescolares, no actual contexto de pandemia sanitaria, dependerá en todo momento das circunstancias particulares do desenvolvemento da mesma, e levaranse a cabo sempre e cando se garanta a saúde do alumnado e/ou as medidas de vacinación ou outras que indiquen as autoridades sanitarias así o permitan.

CURSO	Actividade(s) proposta(s)
1º ESO	<ul style="list-style-type: none">• Visita ao centro de interpretación de petroglifos de Campolameiro (Pontevedra).• Club de lectura (coa posibilidade de desenvolvelo a través de encontros e actividades virtuais).
2º ESO	<ul style="list-style-type: none">• Visita a Santiago de Compostela.• Club de lectura (coa posibilidade de desenvolvelo a través de encontros e actividades virtuais).
3º ESO	<ul style="list-style-type: none">• Visita á exposición "Inventio Mundi", na Fundación Barrié de A Coruña.• Intercambio territorial do proxecto TERRA. Pendente destino (solicitarase O Courel e canóns do Sil).• Club de lectura (coa posibilidade de desenvolvelo a través de encontros e actividades virtuais).

4º ESO	<ul style="list-style-type: none"> • Visita ao Museo de Belas Artes de A Coruña para realizar un obradoiro de gravado, facendo fincapé nos gravados de Goya. • Club de lectura (coa posibilidade de desenvolvelo a través de encontros e actividades virtuais). • Participación na Olimpíada de Historia que organiza a Universidade de Vigo.
1º BACH	<ul style="list-style-type: none"> • Inmersión lingüística do grupo Bachibac 1 en Francia e/ou realización de intercambios virtuais co alumnado Bachibac do lycée Corbet de Lorient. • Un día de cine: acudir a unha proxección relacionada co currículo.
2º BACH	<ul style="list-style-type: none"> • Visita á sé de AEMET en A Coruña (alumnado de Xeografía). • Participación na Olimpíada de Xeografía (alumnado de Xeografía). • Visita museos e exposicións na Coruña. • Visita a Santiago de Compostela (un día).

12. DATOS DO DEPARTAMENTO:

RELACIÓN DO PROFESORADO DO DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

Profesor: Xosé Antón García González (xefe de departamento)

Profesor: Jorge Carlos Calle López

Profesora: Mercedes López-Mayán Navarrete

Profesor: Pablo Gallego García

HORARIO DE REUNIÓN

Nos períodos do lecer calquera día da semana e mediante reunións online.

GRUPOS AOS QUE SE LLES IMPARTE CLASE

1º ESO: Pablo Gallego García (en galego). Mercedes López-Mayán Navarrete e Xosé Antón García González (sección plurilingüe).

2º ESO: Pablo Gallego García e Mercedes López-Mayán Navarrete (en galego). Xosé Antón García González e María de la O Moreno Burgos -profesora do Departamento de Francés- (sección plurilingüe).

3º ESO: Jorge Carlos Calle López e Pablo Gallego García (en galego); Mercedes López-Mayán Navarrete e Xosé Antón García González (sección plurilingüe).

4º ESO: Pablo Gallego García (en galego). Mercedes López-Mayán Navarrete (sección plurilingüe).

1º BACHARELATO Historia do mundo contemporáneo: Jorge Carlos Calle López

1º BACHARELATO Introducción a Historia de Francia: Mercedes López-Mayán Navarrete

1º BACHARELATO Cultura Científica (BACHIBAC) : Xosé Antón García González

2º BACHARELATO HISTORIA DE ESPAÑA: Mercedes López-Mayán Navarrete

2º BACHARELATO HISTORIA DE ESPAÑA E DE FRANCIA (BACHIBAC): Mercedes López-Mayán Navarrete e Xosé Antón García González

2º BACHARELATO XEOGRAFÍA DE ESPAÑA: Xosé Antón García González

2º BACHARELATO HISTORIA DA ARTE: Jorge Carlos Calle López

13. REFERENCIAS NORMATIVAS

- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9).
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).
- Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

14. ADDENDAS CON MOTIVO DA SITUACIÓN DE PANDEMIA POR MOR DA COVID-19.

14.1. CONTIDOS NON IMPARTIDOS NO ANO 2019-20, E XEITO DE INCORPORALOS NA PROGRAMACIÓN 2020-21

A incorporación dos contidos non impartidos no curso académico 2019-20 á programación do curso 2020-21 terá lugar cunha introdución dos mesmos ao comezo do curso académico actual, a xeito de introdución, e a súa impartición non se demorará máis alá do final de outubro de 2020.

CURSO	CONTIDOS NON IMPARTIDOS
2º ESO	<ul style="list-style-type: none">• O mundo grecorromano. Características esenciais.
3º ESO	<ul style="list-style-type: none">• As cidades e os procesos de urbanización (Plurilingüe).
4º ESO	<ul style="list-style-type: none">• O mundo moderno. Grandes novidades políticas, económicas e culturais.

14.2. SEGUIMENTO SEMIPRESENCIAL OU ONLINE DO ALUMNADO

Desde o comezo do curso académico actual deseñaranse as aulas virtuais das distintas materias nas plataformas correspondentes (Edixgal, Moodle, Classroom), co obxecto de posibilitar o cambio á modalidade semipresencial ou online no caso de producirse.

No tempo de duración do posible confinamento ou seguimento online por mor de illamento do alumnado ou profesorado, as aulas seguiranse pola vía proposta no cadro seguinte, sendo de obrigado cumprimento a asistencia a videoconferencias e o respecto dos prazos canto a entregas de traballos e actividades por parte do alumnado implicado (sempre e cando as circunstancias sanitarias individuais así o permitan).

A avaliación das actividades online en seguimento semipresencial incluírán, en principio:

a) a avaliación da actividade no trimestre correspondente, salvo que as autoridades educativas indiquen o contrario;

b) de houber tempo, o alumnado implicado terá sempre dereito a facer a proba escrita unha vez de volta ao centro; de non houber tempo (por coincidir co final da avaliación), preverase a realización dunha proba ou traballo virtual que será avaliado do mesmo xeito que a proba escrita que non se poidera ter realizado;

c) as mesmas indicacións referenciadas no apartado b) serían postas en práctica no caso das avaliacións extraordinarias.

CURSO	Seguimento plurilingüe	Seguimento non plurilingüe
1º ESO	Edixgal e Webex/Falemos	Edixgal e Webex/Falemos
2º ESO	Edixgal e Webex/Falemos	Edixgal e Webex/Falemos
3º ESO	Classroom, Aula virtual e Webex/Falemos	Aula virtual e Webex/Falemos
4º ESO	Aula virtual e Webex/Falemos	Aula virtual e Webex/Falemos
1º BACH	Classroom e Webex/Falemos (CulSci) Aula virtual e Webex/Falemos (IHF)	Aula virtual e Webex/Falemos
2º BACH	Classroom, Aula virtual e Webex/Falemos (HEF)	Aula virtual e Webex/Falemos (HEs) Aula virtual e Webex/Falemos (Hª da Arte) Classroom e Webex/Falemos (Xeografía)

- A elección da plataforma Classroom para determinadas aulas obedece a criterios de flexibilidade, versatilidade e maior funcionalidade, ademáis do hábito adquirido hai xa uns anos co manexo desta plataforma, á que o alumnado participante está ben receptivo e acostumado.